

AKKA/LAA

Ziņas

Nr. 38, 2013.gada decembris

AKKA/LAA ievēlēta jauna padome

Kopš 2000.gada autoru biedrības padomi sekmīgi vadīja dzejniece un dramaturģe Māra Zālite. Daloties pārdomās, kāpēc viņa atsauc savu kandidatūru pēc 13 gadu darbošanās, Māra Zālite apliecināja, ka AKKA/LAA prezidenta amats nav viegls, jo tas prasījis ne vien apgūt jaunas zināšanas – saprast, kas ir autortiesības, kā darbojas organizācija, kura licencē autoru darbu izmantošanu, iekasē atlīdzību un izmaksā to autoriem, bet arī ieklausīties autoru darbu lietotāju viedokli.

Atskatoties uz bijušo, viņa sacīja, ka kopā ar AKKA/LAA piedzīvoti daudzi pacilājoši brīži, taču saņemti arī pārmetumi, daži – ļoti personiski un aizskaroši. Viņa novēlēja jaunajai padomei augstu turēt autoru godu,

apbruņoties ar izturību un nezaudēt entuziasmu.

Paldies Mārai Zālitei par darbu! 2013.gada 30.maijā notika AKKA/LAA kopsapulce, kurā tika pārvēlēta organizācijas galvenā lēmēj institūcija – autoru padome, kā arī ievēlēts jauns prezidents. AKKA/LAA padomē ievēlēti šādi autori: Kārlis Lācis, Ingus Ulmanis, Inese Paklone, Kārlis Kazāks, Lauris Gundars, Valdis Muktupāvels, Juris Petraškevičs, Valdis Rūmnieks un Jānis Holšteins-Upmanis. Par biedrības prezidentu ievēlēts Valdis Muktupāvels.

Jānis Holšteins-Upmanis pēc ievēlēšanas atzīmēja: "Par AKKA/LAA daudziem ir izveidojies aplams viedoklis – lielākoties tāpēc, ka sarežģītos formulējumos, tarīfos, pārprastos vai līdz galam neizlasītos

teikumos pazūd izpratne par galveno šīs organizācijas uzdevumu. Un šis uzdevums ir palīdzēt autoriem saņemt godīgi nopelnīto atalgojumu par viņu darbu. Tas ir tāds pats darbs kā jebkuram citam cilvēkam – tikai ar savu specifisku un atalgojuma saņemšanas veidu. Ievēlēts šīs organizācijas padomē, izjūtu cieņu, godu un atbildību savu kolēģu priekšā. Tas ir gods iestāties ne vien par mūziķiem, bet arī par literātiem, māksliniekiem, scenogrāfiem un citiem autoriem. Jo es ļoti labi zinu, kā tas ir – pārtikt tikai no tā, ko tu pats radi – un tā ir ļoti trausla robeža, kas ir jāsargā." Savu komentāru sniedza arī Kārlis Kazāks: "Autoru nomaina AKKA/LAA padomē ir organisks process. Ceru, ka ar šīm izmaiņām mums izdosies uzlabot komunikāciju ar sabiedrību, skaidrot autoru darbu specifiku, kā arī stiprināt organizāciju, ciešāk sadarbojoties ar pašiem autoriem. Es pats mācīšos neaizmirst, ka vieta biedrības padomē ir liels kolēģu – autoru uzticības kredīts." □

*Radošu
Jauno gadu!*

Advente un tuvojošies Ziemassvētki ir pārdomu un laba vēlējumu laiks. Pārdomas ir auglīgas, ja tās vada vēlēšanās saskaņoties ar lielajām pasaulīgajām un pārspaulīgajām lietām. Laba vēlējumi iegūst noteiktu spēku un apveidu, ja tiem līdzī nāk vēlme tos piepildīt.

Es domāju par dzīvošanu Latvijā – vienā no labākajiem zemeslodes nostūriem: te nav ne zemestrīču, ne vulkānu, ne ce – ce mušu, toties ir četri gadalaiki, daudz ūdeņu, bagātas ābolu ražas un reizēm vēl zaļa zāle Adventa laikā. Arī sabiedriskā dzīve ir diezgan mierīga: nav ne svēto karu, ne kultūras revolūciju, toties ir universitātes un akadēmijas, daudz klubu, jauna Nacionālā bibliotēka un reizēm vēl dziedāšana arī pēc Dziesmu un deju svētku noslēguma koncerta.

Man ir prieks par Latvijas cilvēkiem: viņi nav ne slinki, ne fanātiski, ne dumji, toties ir darbīgi, patriotiski un, pats galvenais, radoši. Latvijas ekonomika vēl mīņājas uz vietas, buksē un gaida savu “lielo izrāvienu”, toties kultūras ziņā Latvija daudziem var būt par paraugu, tās radošie sasniegumi jau sen ir starptautiski novērtēti, atzīti un arī konvertējami.

Latvijā ir viena no piecdesmit attīstītākajām radošo cilvēku apvienībām pasaulē – tā ir Latvijas autoru biedrība AKKA/LAA. Pateicoties tās labi noregulētajai darbībai, ievērojama daļa šo radošo cilvēku var dzīvot, saņemot jūtamu iepriecinājumu par citiem sagādāto prieku un turpināt radīt. Kā ikvienai sabiedriskai, nevalstiskai organizācijai, tā arī AKKA/LAA ir savi paātrinājumi un arī palēninājumi, savas veiksmes un arī aptumsuma brīži. Ne visa sabiedrība ir gatava maksāt par iepriecinājumu un baudu, ko dod radošais gars, ne visiem ierēdņiem autortiesības ir pašsaprotama lieta. Toties šobrīd biedrībai ir jauna, rosinājumu un darbotiesgribas pilna padome, kuras galvenais uzstādījums ir celt un nostiprināt Latvijas autoru biedrības prestižu un nozīmi gan tās biedru, gan visas sabiedrības acīs. AKKA/LAA ir pelnījusi būt par attīstības, modernas, atvērtas sabiedrības radošuma veicināšanas un nodrošināšanas simbolu. Domājot par tuvāku un tālāku nākotni, patiešām gribētos, lai ikviens autors jūtas brīvs un pieprasīts un lai sajūt AKKA/LAA kā savu biedrību. Tāpat novēlu, lai ikvienam autordarba lietotājam tas būtu pašsaprotami un viegli – godīgi atlīdzināt autoriem. Un, protams, visam pāri – radošu garu! (Un vēl – nekad vairs neparakstīt nevienam līgumu, kurā autors atsakās no savām tiesībām uz visiem laikiem!) □

Valdis Muktupāvels

Nezinu, kādas ir Tavas attiecības ar skaitli trīspadsmit. Man tīri labi patīk. Mēdz jau visādas nozīmes un jēgas skaitļiem piedēvēt, bet vienīgo nozīmi katram gadskaitlim piešķiram mēs paši. Un man 13. ir tāds jēdzīgs padevies. Subjektīvi, protams. Un egoistiski. Ir izdevies piedzīvot kādu sapni – spēlēt pašam sevi uz Nacionālā teātra skatuves. Ir paveicies izbaudīt vasaru, ar dziesmām un velosipēdiem noripinot gandrīz 1000 km pa pārsteidzošo Latviju. Ir bijusi laime atrasties jaunos muzikālos meklējumos. Ir Imants pazaudēts. Un aiziet vēl citi. Bet piedzimstam arī. Ir kāds ministrs vai direktors pamainījies. Un tepat starp mums jau arī izmaiņas. Vairāki jauni vārdi AKKA/LAA padomē tagad mēģina sarakstīt gadagriežu pārdomas. Tā grīlīgi un ar neizpratni vēl veramies apkārt. Un es zinu, ka tikai Tu vari palīdzēt mums būt jēdzīgākiem. Ar padomu, ar idejām, ar pārmetumiem un smīniem palīdzēt nākošo gadu padarīt jēdzīgāku. Mums visiem. Jēgpilnu. Ar mantisko un emocionālo autoratlīdzību bagātu Tev Jauno gadu! □

Kārlis Kazāks

Cilvēkam esot jādžīvo tā, lai galva būtu debesis, rokas – pie darba, bet kājas pamatīgi to visu turētu pie zemes. Par sasniegumiem var runāt, ja ir vismaz tieksšanās uz līdzsvaru starp šiem lielumiem. Viegli nav. Kaut kas vienmēr dominē, bet tāpēc jāmeklē apmest kūleni, – nu tā, lai galva redz, kā kājām iet un otrādi. Citādi sanāk, ka otrā kritizējam to, kur pašam nav bijis gribas piestrādāt. Man patika mans 2013. Rīkts gads: ar rosību un kņadu, jaunu cilvēku iepazīšanu un lielu cilvēku novērtējumu. Kas padarīts – padarīts. Spēcīgākās sajūtas deva apziņa, cik liela nozīme tam, lai ap vienu lieldarbu saslēdzas vesela komanda – tā šogad bija gan manos Dailes teātra uzvedumos, gan darbā ar LNSO un Māri Sirmo. Tāda kā lavina, kas aizsākas ar darbu kaut kur vienam pašam mājās, bet beigās parauj līdzī tik daudzus – tādas pareizās lavīnas gribas vēl un vēl. To arī novēlu 2014. Iedvesmu, spēku un ticību! Lai Rīga 2014 izskan ar pārliecību un mūsu katra devumu pilsētai un valstij! □

Kārlis Lācis

Pēdējā laikā esmu daudz domājis par to, ko apzīmē vārds “autors”. Vai tas nozīmē, ka es VARU radīt? Vai tas nozīmē, ka man VAJAG radīt? Vai arī – ka es GRIBU radīt? Atbilde, protams, ir jāmeklē katram pašam, raču manā skatījumā tas, ka es esmu autors, nozīmē to, ka tā ir mana atbildība par savu pašrealizāciju, mana atbildība iesaistīties vidē un procesos ap manu jaunradi. Jo, ja jau es radu, tad man ir jāseko līdzī tam, kas ar šo jaundarbu notiek arī pēc netveramā radišanas mirkļa. Un tajā brīdī iestājas mana atbildība pret saviem “gara bērniem”. Cik daudz tie rūpēs man pašam, tik svarīgi tie būs arī šī radošā darba baudītājiem. Sagaidot 2014.gadu, es gribētu visiem autoriem novēlēt turpināt radīt, rūpēties un gādāt par savu darbu ceļu pie klausītājiem, cienīt un mīlēt tos, būt kā gādīgam vecākam pret saviem mazajiem, kuri sper savus pirmos patstāvīgos soļus pasaulē. Un, protams, novēlu ar padarīto turpināt iepriecināt un savīļot mūsu pielūdzējus! □

Jānis Holšteins – Upmanis

Šis gads man aizritēja ar pēdējiem sagatavošanas darbiem trim grāmatām. Oktobrī kopā ar cienjamo līdzautoru Andreju Miglu sagaidījām biogrāfisko romānu par Kārli Zāli – “Trīs zvaigznes”. Šogad 28. oktobrī izcilajam tēlniekam apritēja 125 gadi, un mūsu spītība (un apgāda Zvaigzne ABC nopietnā kultūrizpratne) ļāva sagādāt dāvanu māksliniekam un, cerams, sabiedrībai. Novembrī sērijā “Lasīt prieks” iznāca mana vēsturiskā pasaka “Lāčplēsis. Atgriešanās” – padsmītniekiem domāta grāmata, kurā dažus liktenis pagriezienus labāk sapratis pieaugušie. Savukārt gada pašās beigās vai 2014. gada sākumā gaidu trešo piedzīvojumu gabalu “Atnācēju” ciklā – “Madaras lādītē” (arī sērijā “Lasīt prieks” un Zvaigzne ABC). Ar to citplanētiešiem kādu britiņu metīšu mieru. Paldies kolēģiem par uzticēšanos 2013. gada 30. maija pilnsapulcē. Ceru, ka darbs AKKA/LAA padomē mums visiem veiksies, vismaz iesākums jaunajam sastāvam ir sparīgs un cerīgs. Jaunajā gadā visiem pildspalvas, datora, otas, skaņurūķi un visādu tehnisku brīnumu didītājiem vēl radīt vispirms to, kas pašus iepriecina, jo tikai tā mēs vairosim Latvijā prieku. Galu galā prieks ir viena no stipruma pazīmēm. Un vēl: ja mēs otra radīto prieku baudām un ar to citus iepriecinām, atcerēsimies, ko senie latvieši teica par autortiesībām: “Necērt koku, ja nezini, kam tas pieder!” □

Valdis Rūmnis

nostrādātajiem trīs mēnešiem, autoriem – manis iekasēto atlīdzību. 2013.gadā nu jau mūsu pašu ēkā, kopā ar citiem trīspadsmit darbiniekiem mūsu starptautiskajā organizācijā, kas patlaban pārstāv vairāk nekā 4850 Latvijas autoru un miljonus pasaules autoru, vēl arvien strādājam kopā ar Anitu; Baiba kļuva par nestrādājošu seniori; es atvaļinājumu nodzīvoju Ventspils rakstnieku un tulkotāju mājā un uzrakstīju, ne iztulkoju savu pirmo grāmatīņu. Divdesmitais gads ļoti līdzinājās pirmajam, tikai visādi stiprāks ar labiem kolēģiem un sarežģītākiem veikumiem. To novēlu mums visiem arī nākamgad – lai autori savos jaunrades procesa pavedienos un mūsu labi nostādītās un ilgtspējīgās organizācijas darbinieki savu darbu pavedienos var iesiet rezultātu mezgliņus un mezglus, lai gads atgādina seno peruāņu kipu – krāsainas aukliņas ar dažādas formas un izvietojuma mezgliem, kas apzīmē padarīto. □

Inese Paklone

Tas notika tajos tālajos laikos, kad no tumsas līdz tumsai ļaudīm bija jāgādā sev iztika – vīri medijs, ķēra zivis, bet sievas vāca ogas un sēnes, pieskatīja bērnus un dziedāja. Netālu no cilts ļaudīm mita arī kāds pavisam divains vecis – Ķērpjārdis, kurš, staigājot pa tuvējiem mežiem un krūmājiem balsi murminot nesaprotamus buramvārdus, uz lapu koka gludajiem stumbriem ar nodeguli zīmēja nebeidzamus zīmju rakstus.

Kad pienāca Ķērpjārdža pēdējais rudens, tas devās pie šejienes cilts virsaiša, prasot pēc visa viņas dzīves darba turpinātāja – mācekļa, bet virsaitim tobrīd bija pavisam citas rūpes, jākārtot dzīvībai svarīgas lietas!

Un pret ziemu, kā jau pats bija to paredzējis, Ķērpjārdis nomira, bet ciltij pienāca dižķibeles jeb bada gadi. Tā bija tuvu izmisumam, kad pie pamales parādījās tumšs lietuss mākonis, kurš cilts ļaudīm vaicāja pēc dievišķā rakstu pratēja, kurš prata uzrakstīt un iztulkot rakstu zīmes, kurās ir apslēpts Pasaules Likuma noslēpums.

Bet tur ierakstītās cilvēka laimes un pārtības formulas nu bija zudušas.

Nu virsaitis savai ciltij pavēlēja visus savas spēkus veltīt Ķērpjārdža atstāto rakstu zīmju tulkošanai. Un kopš tā brīža ir pagājuši daudzi simti gadu... Atšifrēšanas darbi aizvien turpinās un vai tagad kāds maz atceras to laiku, kad Ķērpjārdis pēdējo reizi devās pie šejienes cilts virsaiša kā pazemīgs lūdzējs, lai atklātu to, par ko tik daudzām paaudzēm nāksies prātu lauzt. □

Pēters Brūveris

Ingus Ulmanis

Lai nākamgads pilns radošu šaubu un izdošanās! □

Juris Petraškevičs

Vēlētos, lai manu autordarbu izmantotāji vēlētos slēgt līgumus, kur netiktu apzināti apieta AKKA/LAA, vēlētos, lai es spētu argumentēt šāda soļa nepieciešamību. Bet tāda nepieciešamība ir – AKKA/LAA iespējas veicināt autoru darba procesus visas sabiedrības mērogā vēl ne tuvu nav izsmeltas. Pricējās, ka jaunajā padomē esam sākuši par to aktīvi spriest. Ceru, ka šīs manas vēlmes piepildīsies jau 2014. gadā! □

Lauris Gundars

Autoru biedrību konfederācija izveido pasaules autoru sūtniecību

Komponists un Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas CISAC prezidents Žans Mišels Žārs aicinājis katrā valstī atrast autorus, kas uzņemtos būt par autoru un viņu tiesību sūtniem savā zemē un, ja nepieciešams, – arī ārpus tās robežām. Kā norādīts konfederācijas prezidenta vēstulē, kas nosūtīta autoru organizācijām, konfederācija meklē autorus, kuri būtu gatavi iestāties par autoru tiesībām un vērst sabiedrības, likumdevēju, valdību un citu lēmumu pieņēmēju uzmanību uz kultūras radītāju vajadzībām, kā arī skaidrot autortiesību kolektīvā pārvaldījuma nozīmi.

Konfederācija uzsver, ka neviens cits kā paši radošās jomas redzamākie pārstāvji nav labāk piemērots, lai publiski aizstāvētu autortiesības, veidotu radošo industriju un patērētāju dialogu, piedalītos starptautiskajās autoru interešu aizstāvības un sabiedrisko attiecību kampaņās. Ideja par Pasaules autoru sūtniecības radīšanu iniciēta, atsaucoties uz iepriekšējo CISAC prezidentu un cienītu autoru Robina Giba un Ervē di Rosas veiksmīgajām starptautiskajām aktivitātēm un ar to pierādot, ka autoru iesaistīšanai radošo industriju pārstāvībā ir izšķiroša nozīme. CISAC autoru sūtni Latvijā ir muzikālo,

CISAC prezidenta Žana Mišela Žāra aicinājumam būt par autoru sūtniem savā zemē un starptautiski atsaukušies arī latviešu autori

literāro, vizuālo un audiovizuālo darbu autori: Mārtiņš Brauns, Rihards Dubra, Lauris Gundars, Kārlis Kazāks, Ināra Kolmane, Juris Petraškevičs un Inga Žolude. □

Reinis Briģis,

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists

Direktīva par tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām tuvojas apstiprināšanai

Šī gada 6.novembrī Eiropas Savienības pastāvīgo pārstāvju komiteja COREPER apstiprināja 4.novembrī panākto vienošanos par tekstu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par autortiesību un blakustiesību kolektīvo pārvaldījumu un muzikālo darbu tiesīsaistes tiesību daudzteritoriālo licencēšanu Eiropas iekšējā tirgū. Direktīvas teksta izstrāde ilga vairākus gadus, un tas atspoguļo Eiropas Savienības Padomes prezidentūras, Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības Parlamenta triāloga ietvaros panākto kompromisu.

Ja vien nenotiks kādi neparedzēti pavērsieni direktīvas projekta tālākajā virzībā, to apstiprinās līdz Eiropas Parlamenta nākamajām vēlēšanām 2014.gada maijā beigās.

Direktīvas projektam ir divi galvenie mērķi – noteikt minimālos standartus multiteritoriālai licencēšanai, lai tādējādi sekmētu autoru darbu pārrobežu licencēšanu īpaši muzikālo un audiovizuālo darbu jomā, kā arī noteikt kolektīvā pārvaldījuma organizāciju biedru un pārstāvēto tiesību īpašnieku tiesības un organizāciju darbības caurskatāmības standartus.

Pēc direktīvas pieņemšanas visām ES dalībvalstīm tās prasības būs jāievieš nacionālajā likumdošanā, kas nozīmē, ka tuvāko divu gadu laikā paredzami grozījumi Latvijas Autortiesību likumā saistībā ar mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju pienākumiem un tiesībām.

Izmaiņas nozīmēs lielāku biedru iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā savas organizācijas iekšienē. Tajā pašā laikā biedriem, kuri pretendēs uz kāda amata ieņemšanu kolektīvā pārvaldījuma organizācijā, jāreķinās ar to, ka kolektīvā pārvaldījuma organizācijas lēmumu pieņemšanas caurspīdīguma nodrošināšanai citiem biedriem būs pieejama informācija par viņu finansiālajiem ieguvumiem no organizācijas.

Direktīva tāpat paredz prasības attiecībā uz mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju īstenoto autoratlīdzības sadali, proti, paredzēts noteikt maksimālos termiņus, kuros ir jāsadala un jāizmaksā iekasētā autoratlīdzība. Šo termiņu noteikšana nodrošinās iespējami ātru autoratlīdzības nonākšanu no organizācijas pie autora un disciplinēs arī autorus, jo termiņi attieksies arī uz to atlīdzību, kuru nav iespējams izmaksāt tiesību īpašniekiem neiesniegtās informācijas dēļ.

Nodrošinot kolektīvā pārvaldījuma organizāciju darbības caurspīdīgumu, direktīva paredz, cik plaša informācija katrai organizācijai jāpadara publiski pieejama.

Tāpat autoru darbu lietotājiem tiek uzlikti pienākumi par pilnīgas informācijas sniegšanu par darbu izmantošanu, lai

Direktīva paredz, cik plaša informācija katrai organizācijai jāpadara publiski pieejama. Autoru darbu lietotājiem tiek uzlikti pienākumi par pilnīgas informācijas sniegšanu par darbu izmantošanu

nodrošinātu, ka mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, sagatavojot licences, var pienācīgi novērtēt autoru darbu izmantojumu attiecīgajā situācijā un atbilstoši noteikt autoratlīdzību. Direktīva paredz pienākumus ne tikai mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, bet regulē arī attiecības starp tām. Plānotais regulējums tiek veidots ar mērķi nodrošināt, lai ES ietvaros netiek diskriminētas un izstumtas no tirgus tās organizācijas, kuras uzskatāmas par nelielām organizācijām. Tas ir nozīmīgs aspekts, kas atbalsta mazo Eiropas valstu autoru darbu pieejamību ārpus šo valstu robežām. Papildus prasības paredzētas tām mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, kuras īsteno autoru darbu multiteritoriālo licencēšanu. □

Imants Belogrīvs,

AKKA/LAA Juridiskās nodaļas vadītājs

Jauna direktīva, jaunas prasības

Ceļā ir jauna direktīva, kas veltīta autortiesību un blakustiesību organizāciju pārvaldībai. Tai jāstājas spēkā 2014.gadā, taču tās saturs, lai gan apstiprināts arī Eiropas Parlamenta Juridisko lietu komitejā, tiek vērtēts gaužām pretrunīgi. Lai autoru organizācijas laicīgi sagatavotos direktīvas regulējumiem, autoru organizāciju konfederācijas CISAC Centrālās un Austrumeiropas nodaļas vadība novembra pēdējā nedēļā Budapeštā rīkoja semināru. Uz to tika aicināti autortiesību nozari pārstāvošo valsts institūciju pārstāvji, autoru biedrību speciālisti, kā arī Eiropas vadošie juristi intelektuālā īpašuma jomā, lai kopīgi meklētu risinājumus, kā padarīt likumdošanas iniciatīvas praktiskākas un saprotamākas ne vien nozarē iesaistītajiem, bet arī visai sabiedrībai.

Seminārā liela vērība tika veltīta tarifu veidošanas ekonomiskajam pamatojumam. Autortiesību ekskluzīvā daba nosaka, ka tikai autors pats ir tiesīgs noteikt samaksu par savu darbu. Taču darbu izmantojumam kafējnicās, restorānos, veikalos, izklaides vietās, viesnīcās un līdzīgās vietās jeb tā dēvētajā HORECA sektorā, kurus saskaņā ar likumdošanu administrē vienīgi kolektīvi un to dara autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, tarifus apstiprina autoru vēlēts orgāns – valde vai padome. AKKA/LAA tā ir autoru padome. Jaunā direktīva noteic, ka minētajā sektorā jādefinē, cik maksā autora darbs.

Ierēdniecībai un jebkuram strādājošam cilvēkam maksā algu, un tās lielums atkarīgs no veselās rindas apstākļu un kritēriju: no biznesa nozares, kura var būt nabadzīgāka vai turīgāka, no veicamā darba sarežģītības, unikalitātes, no darba apjoma, no darba laika, no darbiniekam izvirzītajām izglītības, pieredzes un prasmju prasībām, kā arī daudziem citiem faktoriem, kuri ir tā vai citādi izmērāmi un saprotami. Ar autora darba cenu tas nav tik vienkārši. Skaidrs, ka autora darba izmantošana ir biznesam pievienotā vērtība, bet cik tā ir liela? Iespējams, tas vislabāk zināms pašiem lietotājiem.

Ekonomikas un ārzemju investīciju konsultāciju kompānijas "Visegrad Investments" biznesa konsultants Daniels Antals prezentēja veselu pētījumu, kurā apkopotī Višegradas grupējuma valstīs veikto mūzikas dažādo izmantotāju aptauju un nozares pētījumu dati. Rezultāti diezgan

interesanti: ja kafējnicā skan mūzika, tad piemēram, alus un kafijas cenas var tikt palielinātas par 13,3%, un apmeklētāji to akceptē. Pētījuma secinājumos sacīts, ka atlidzībai par mūziku dažādos valsts reģionos un dažādās klases restorānos būtu jāatšķiras, jo tālākos reģionos un pilsētās atšķiras gan pakalpojumu, gan preču cenas. Balstoties līdzšinējā pieredzē, nelielas, ka Latvijas Konkurences padome to akceptēs. Zagrebas universitātes pasniedzēja Romana Matanovača Vuckoviča savā zinātniskajā pētījumā balstās uz tiem pašiem tarifu veidošanas pamatiem, kuri ņemti vērā, veidojot arī AKKA/LAA tarifus, un tie ir vispirms starptautiski akceptētie kritēriji – ja mūzikas izmantojumam biznesā ir noteicošā loma, tad tarifs jeb samaksa var būt 10% no ieņēmumiem. Tāpat vērā tiek ņemta vieta un pasākuma raksturs, mūzikas skanēšanas ilgums, tiešais vai netiešais ekonomiskais labums, ko dod tās izmantošana, piedāvātā repertuāra apjoms. Tarifa aprēķināšanā ņem vērā attiecīgās valsts preču cenas, jo šīnī gadījumā arī mūzika ir prece, turklāt ne pirmās nepieciešamības. Piemēram, HORECA sektorā ņem vērā homogēno preču (alus, kafija u.tml.) cenu. Pirktpēja ir sekundārs lielums, jo tiek uzskatīts, ka tarifa noteikšanā tai nav noteicošā loma, tā pati par sevi ir regulējošs faktors tirgus apstākļos.

Otra semināra galvenā tēma bija autoru organizāciju sadarbība ar autortiesību un blakustiesību nozares valsts institūcijām. Kā norādīja starptautiskas juridiskas kompānijas

Ungārijas pārstāvis Gabors Faludi, direktīvā ir vesela rinda regulu, par kurām nav skaidrs, kā tās realizējamas, tādēļ nacionālajās likumdošanās šie nosacījumi jāiestrādā pietiekami saprātīgi un saprotami, lai tie dotu kādu praktisku labumu. Tiesību zinātni eksperts Mihāls Fikšors atzīmēja, ka direktīvā ietverti regulējumi, kuri ir pretrunā ar jau spēkā esošiem tiesību aktiem. Viņš uzsvēra, ka to, cik nozīmīgs būs jaunais likumdošanas akts, lielā mērā noteiks katras valsts nacionālā likumdevēja spēja ieklausīties nozares speciālistos.

Tāpat nepieciešama autoru, viņu organizāciju un valsts institūciju spēja sadarboties likumu izstrādes jomā, lai izveidotu darboties spējīgus grozījumus Autortiesību likumā. Taču, ja sapratne netiks panākta, var arī sākt īstenot cīks. To, ka sadarbība starp autoru organizācijām un valsts institūcijām var veidoties auglīga, apliecināja Krievijas, Horvātijas, Turcijas, Igaunijas un Ungārijas pieredze. Seminārs bija negaidīti kupli apmeklēts, kas apliecināja: jautājums ir aktuāls un gan tiesību īpašnieki, gan valsts iestāžu darbinieki vēlas konsolidēt spēkus kvalitatīvas likumdošanas nodrošināšanai. Latvijas autortiesību un blakustiesību nozares uzraugošās institūcijas Kultūras ministrijas pārstāvji uz semināru nebija ieradušies. □

Anita Sosnovska,
AKKA/LAA izpilddirektores vietniece,
Dokumentācijas un sadales nodaļas vadītāja

Komponists Juris Karlsons un "Adoratio!":
apbrīno, sajūsmīnieties, pielūdziet!

**Nepiecieša-
ma autoru
un valsts
institūciju
spēja
sadarboties**

CISAC Radio un televīzijas tehniskā komisija

No 2013.gada 13.novembra līdz 17.novembrim Romā notika Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas CISAC rīkotā radio un televīzijas tehniskā komisija, kurā paralēli citiem jautājumiem apskatīja arī Latvijas autoriem aktuālus jautājumus, tai skaitā, dažādu valstu pieredzi autoratlīdzības iekasēšanā no kabeļoperatoriem un autoratlīdzības iekasēšanā no interneta portāliem un mākoņdatēšanas pakalpojumu sniedzējiem. Komisijā iesniedzām Latvijas nacionālo ziņojumu par autoru organizācijas tiesībām tiesai prasīt aizliegt prettiesisku darbu izmantošanu.

Autoratlīdzība no kabeļoperatoriem

Pēdējo gadu laikā ir mainījies veids, kādā, iepriekš – analogā televīzijas vidē, notiek autoru darbu retranslēšana kabeļtelevīzijās. Proti, daudzās valstīs ir nākušas klāt jaunas tehniskas darbu izmantošanas iespējas un ir parādījušās kompānijas, īpaši satelīta apraides jomā, kuras darbojas kā starpnieki starp televīzijām, kas veido saturu, un kabeļoperatoriem, kuri to pārdod saviem abonentiem. Līdz ar to no jauna tiek risināts jautājums – kam un par kādu darbu izmantošanas tiesību iegūšanu ir jāmaksā autoratlīdzība. Parlaban arī Latvijas lielākie kabeļoperatori piedāvā televīzijas saturu dažādās platformās, piemēram, Lattelecom piedāvā autoru darbus interneta televīzijā, virszemes televīzijā un arī interaktīvajā televīzijā. Par visiem šiem izmantojuma veidiem autoriem ir tiesības saņemt autoratlīdzību.

Autoratlīdzība no interneta pakalpojumu sniedzējiem

Ļoti interesanta bija Vācijas autoru organizācijas GEMA sniegtā informācija par tās pret Google piederošo YouTube vietni uzsāktajām divām atšķirīgajām tiesvedībām, kuru gaitai noteikti sekosim arī turpmāk. Saistoša bija Šveices autoru organizācijas SUISA prezentācija par to, kā SUISA praktiski aprēķina, sadala un izmaksā saviem autoriem pienākošos autoratlīdzību no YouTube – norādot, cik milzīgs datu apjoms tiek apstrādāts katru mēnesi, lai varētu identificēt konkrētu darbu tiesību

Puškins, Čaplins un Pikaso
no diļa izmakšķerē kārtējo trofeju

**18 Eiropas
valstu
likumdošanā
noteikts, ka
autoru
organizācijām
ir tiesības
prasīt aizliegt
prettiesisku
darbu
izmantošanu**

īpašniekus, un ar kādām praktiskām problēmām nākas saskarties. Itālijas autoru organizācijas SIAE pārstāvji stāstīja par interneta ietekmi uz veidu, kā skatītājs mūsdienās izvēlas skatīties televīziju, kā arī par mūzikas failu glabāšanu mākoņskaitļošanas vai mākoņdatošanas (cloud services) pakalpojumu serveros un ar to saistītajām problēmām un juridiskajiem aspektiem.

Par tiesībām prasīt aizliegt prettiesisku darbu izmantošanu

Latvijā 2013.gadā tiesu lietās par pagaidu tiesību aizsardzības līdzekļu piemērošanu esam jau divas reizes no tiesas saņēmuši lēmumu, ar kuru tiesa atsaka aizliegt raidorganizācijai izmantot AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbus līdz brīdim, kad puses būs noslēgušas rakstveida licences līgumu par autoru darbu izmantošanu. Tiesa atteikumu motivēja ar viedokli, ka tiesības prasīt darbu izmantošanas aizliegumu neietilpstot autoru mantiskajās tiesībās. Faktiski Latvijā tiesa uzskata, ka

mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai vispār nav tiesību prasīt tiesai aizliegt prettiesisku darbu izmantošanu. Tā kā šādam Latvijas tiesu instanču

viedoklim absolūti nepiekrītam, tad par šo jautājumu uzrakstīju CISAC radio un televīzijas tehniskajai komisijai nacionālo ziņojumu par nepieļaujamo un prettiesisko situāciju Latvijā. Par šo situāciju apkopāju informāciju arī no citām valstīm, kopumā saņēmu atbildes no 18 Eiropas valstu kolēģiem, visi kā viens norādīja, ka to likumdošanā noteikts, ka autoru organizācijām ir tiesības prasīt aizliegt prettiesisku darbu izmantošanu. Mūsu ārvalstu kolēģi bija ļoti pārsteigti, ka Eiropas Savienības valstī, kas ir Bernes konvencijas par literāro un mākslas darbu aizsardzību dalībvalsts, ir iespējama tik atšķirīga autoru mantisko tiesību satura interpretācija. □

Ance Krastiņa,
AKKA/LAA Audiovizuālo darbu nodaļas un
Raidorganizāciju nodaļas vadītāja

Autortiesību bezgalības balva 2013

Šī gada 2.decembrī jau piecpadsmito reizi pasniedza Latvijas autoru biedrības AKKA/LAA iedibināto Autortiesību bezgalības balvu. To ik gadu saņem autori, kuru darbi iepriekšējā gadā visvairāk izmantoti visdažādākajos veidos – publikācijās, reprodukcijās, publikajā izpildījumā, televīzijā, radio utt.

Kopš Autortiesību bezgalības balvas dibināšanas 1999.gadā godalgoti 162 darbi – 103 muzikāli, 29 literāri un dramatiski, 21 vizuāls un 9 audiovizuāli darbi. Autortiesību bezgalības balvas 15 gadu laikā saņēmis 191 autors, daži no viņiem vairākkārt. Visvairāk Autortiesību bezgalības balvu saņēmuši: Māra Zālīte – 7; Imants Kalniņš, Valts Pūce un Inese Zandere – 4; Raimonds Pauls, Lauris Reiniks, Marats Ogleznevs, Mārtiņš Freimanis, Ilmārs Blumbergs,

**Balvas
15 gadu
laikā
saņēmis
191
autors**

Pēters Brūveris, Juris Karlsons, Zigmārs Liepiņš, Jānis Peters un “Prāta Vētras” Renārs Kaupers, Jānis Jubalts, Kaspars Roga un Māris Mihelsons – 3.

Balva ir piramīdas formas pulkstenis, kas liek domāt par laika ritējumu, tā skaldnes ar

kopīgu virsotni – par autora darbu. Balva atgādina, ka radošs darbs dzīvo patstāvīgu un pastāvīgu dzīvi un nereti atdzimst jaunā vidē un citā formā, jo, laikam ejot, rodas jaunas darbu izmantojumu iespējas un

vajadzības, kas saistītas gan ar tehnoloģiju, gan sabiedrības attīstību. Tāpēc lietojumā var atgriezties darbs, kas radīts jau agrāk,

un daudzos veidos savu dzīvi uzsāk arī svaigi radušies darbi. Šīs balvas darbi faktiski parāda to, kādi autoru darbi bijuši vajadzīgi sabiedrībai, tie parāda kultūrlauku kopumā. □

Reinis Brīģis,

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists

Filmas "Emila nedarbi" režisors Varis Brasla no Puškina saņem Autortiesību bezgalības balvu. Pikaso un Čaplina rokās balvas pārējiem autoriem — Alvim Lapiņam, Dāvim Šimanim un Gunāram Zemgalam

Marats Ogleznevs 2013.gadā Autortiesību bezgalības balvu saņēma jau trešo reizi

Vigita Pumpurei pirmā Autortiesību bezgalības balva

Ilmārs Blumbergs Autortiesību bezgalības balvas 2013 laureāts

Komponistam Ģirtam Bišam Autortiesību bezgalības balva par kompozīciju "Weinbach"

Rakstnieks Ēriks Hānbergs balvu saņem gan par savu darbu plašu izmantojumu, gan arī kā Ingas Ābeles pārstāvis

Margarita Stāraste 99 gadu vecumā saņem bezgalības balvu nevis par muža ieguldījumu, bet par jaunu darbu izmantojumu

Vitalais fotogrāfs Gunārs Binde saņem Autortiesību bezgalības balvu par savu fotogrāfiju izmantojumu

Autortiesību bezgalības balvas 2013 laureāti

- **Inga Ābele** – par lugu "Jasmīns", kas sarakstīta 2002.gadā, publicēta žurnālā "Karogs". Publicēta grāmatā "Lugas" 2003.gadā, tajā pašā gadā iestudēta United Intimacy teātrī, izrādīta Viļņā un Rīgā. 2004.gadā krievu valodā iestudēta M.Čehova Rīgas Krievu teātrī un 2008.gadā – G.Poliščukas teātra observatorijā ar nosaukumu "Aukstuma potes". Iestudēta arī Lucernas teātrī "La Fourme" Šveicē 2007.gadā. 2012.gadā iestudēta Latvijas Nacionālajā teātrī ar nosaukumu "Jasmīns. Pārdaugava" un J.Miltinis teātrī Panevėžā, Lietuvā.
- **Ēriks Hānbergs** – par darbu "Pirmā grēka līcis", kas 2012.gadā iestudēts Dailes teātrī un izdots grāmatas un elektroniskā formātā. Darbs pirms tam grāmatās izdots 1977. un 1986.gadā.
- **Vigita Pumpure** – par lugu "Kaimiņu būšana", kas 2012.gadā iestudēta Codes, Ķeipenes, Kārķu, Lejasciema, Saikavas, Variešu, Laidzes amatiereteātros un 2013.gadā – Aknīstes un Vārnes amatiereteātros.
- **Margarita Stāraste (Bordevika)** – par ilustrāciju izmantojumu bērnu grāmatās.

- Darbi 2012.gadā reproducēti arī uz maiznīcas "Lāči" ražoto cepumu "Knīpucis" iepakojuma un papildus tam pievienoti arī kā atsevišķi izkrāsojamie zīmējumi bērniem.
- **Gunārs Binde** – par plašu un dažādu foto darbu izmantojumu. Darbi izmantoti publicēšanai Veras Āboliņas Singajevskas grāmatā "Mans mūžs", Ingas Jērumas grāmatā "No Zentas līdz Zentai", publiskoti interneta vietnēs Latvijā un Francijā. Autora darbs tālākpārdots izsolē mākslas galerijā "Birkenfelds".
- **Ilmārs Blumbergs** – par darbu tālākpārdošanu mākslas darbu izsolēs, retranslēšanu Lietuvas un Francijas kabeļtelevīzijās un publicēšanu grāmatā "Mākslas enciklopēdija".
- **Renārs Kaupers, Jānis Jubalts, Kaspars Roga, Māris Mihelsons, Ingars Viļums, Deivids Filds** – par dziesmu "Lantern" kā visvairāk skanējušo muzikālo darbu radio, televīzijā, koncertos.
- **Marats Ogleznevs** – par dziesmu "Miljonārs" kā visvairāk skanējušo muzikālo darbu radio, televīzijā, koncertos.
- **Aigars Krēsla, Rolands Ūdris, Aigars Grāvers** – par dziesmu "Gais" kā visvairāk

- skanējušo muzikālo darbu radio, televīzijā, koncertos.
- **Mārtiņš Jātnieks, Sabīne Berezina, Anete Volmane** – par dziesmu "Balle Baložos" kā visvairāk skanējušo debijas dziesmu.
- **Valts Pūce un Pēters Brūveris** – par dziesmu "Šajā raibā pasaulē" kā visvairāk skanējušo jauniešu un bērnu dziesmu.
- **Juris Karlsons** – par darbu "Adoratio" kā visvairāk skanējušo akadēmiskās mūzikas skaņdarbu.
- **Ģirts Bišs** – par darbu "Weinbach" kā visvairāk skanējušo akadēmiskās mūzikas skaņdarbu.
- **Varis Brasla, Alvis Lapiņš, Dāvis Šimanis un Gunārs Zemgals** – par 1985.gada filmas "Emila nedarbi" plašu izmantojumu. Filma 2012.gadā publiski demonstrēta Ēdoles pili sarīkojumā "Emila tirgus ar 17 sieriem un vējiem" un Valmieras pilsdrupu estrādē Valmieras pilsētas svētkos, raidīta Latvijas Televīzijā, komerckanālā TV3 un reproducēta arī DVD. □

Reinis Brīģis,

AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists

Grupa Jumprava dziedmā "Gais" — gan gaisīgi, gan pamatīgi

Aktivizējas dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu autori

Mūsu autoru biedrība ir multirepertuāra biedrība. Tajā bez mūzikas un vizuālo darbu autoriem pārstāvēti literāro un dramatisko darbu autori, kuru mantiskās tiesības izdevniecībās, teātros u.c. administrē Sandra Millere, bet publiskā patapinājuma atlīdzību, ko saņemam no valsts budžeta, – Reinis Norkārklis, kā arī audiovizuālo darbu autori, kuru tiesības administrē Reinis Norkārklis un Ance Krastiņa, kas abi strādā arī raidorganizāciju nodaļā. Katram no viņiem darba apjoms ir pamatīgs, jo daudzu valstu multirepertuāra organizācijās šīs nodaļas nesastāv no viena cilvēka, kas ir vienlaikus vadītājs un darbu izpildītājs, bet gan no vairākiem darbiniekiem. Ir arī valstis, kur šo darbu autoriem ir atsevišķas organizācijas. Mūsu biedrības struktūrā ar visiem repertuāriem, izņemot mūziku, strādā viens cilvēks, kam ir pilnas vai daļējas slodzes darba vieta.

Līdz 2014.gada jūnijam pasaules attīstītajām biedrībām, starp kurām muzikālajā repertuārā jau vairākus gadus Starptautiskā Autoru un komponistu biedrību konfederācija CISAC ierindojuši AKKA/LAA, jāsagatavo dokumentācija par dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu administrēšanas atbilstību attīstītas organizācijas statusam. Te jāpiezīmē, ka CISAC ir vienīgā globālā apvienība, kurā pieņemti un darbībai obligāti profesionālie noteikumi un saistošie lēmumi katra darbu veida organizācijām. Šie noteikumi paredz, ka 1) biedrībai ik gadu jāpapildina CISAC informācijas datu bāze, kurā ir ziņas par tiesību īpašnieku skaitu, administrējamo darbu kategorijām, ienākumiem, līgumiem, sadales nosacījumiem, 2) jālieto vienotais sadales formāts dokumentācijas un sadales

datu apmaiņai starp mūsu organizācijām, 3) jālieto pasaules autoru IPI (Ieinteresēto pušu informācijas) sistēma, lai reģistrētu tiesību īpašniekus. Atbilstība CISAC profesionālajiem noteikumiem ir starptautisks mūsu darba novērtējums, un mēs zinām, ka AKKA/LAA pārvaldība šiem noteikumiem atbilst. Atbilstības jautājums bija viens no CISAC Dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu tehniskās komisijas Stambulas sēdes (24.–25.10.2013) darba kārtības punktiem. Tika skatīta arī konfederācijas kopīgās informācijas sistēmas CIS attīstība un ISNI (Starptautiskais standarta vārdu identifikators) formulējums, autoratlīdzības sadales ātrums un nacionālās pieejas sadalei, patlaban pastāvošie autortiesību administrēšanas instrumenti un formāti. Atbilstības jautājums pirms tam tika izcelts arī CISAC Dramatisko, literāro un audiovizuālo autoru padomes sanāksmē Amsterdamā (3.–4.10.2013). Tomēr atbilstība attiecas tikai uz pastāvošām organizācijām. Daudzās valstīs nav nodibinātas, piemēram, audiovizuālo darbu autoru organizācijas, tāpēc padome uzsvēra nepieciešamību atvieglot eksistenciālās problēmas, ko piedzīvo Brazīlijas autoru organizācijas autortiesību likuma grozījumu dēļ, kā arī veicināt atbilstošu biedrību veidošanos Latīņamerikā un Āzijā. Gan dibināmajām, gan jau esošajām autoru tiesību organizācijām jābalstās uz autoru nozīmīgo vietu sabiedrības politiskajā un kultūras dzīvē, uz intelektuālā īpašuma pievienoto vērtību nacionālā un starptautiskajā kultūras mantojuma un bagātības pieaugumā. □

Inese Paklone,
AKKA/LAA izpilddirektore

Autortiesību bezgalības balvas sarīkojuma vadītāji Puškins un Čaplins ar kārtējo lomu

Atbilstība
CISAC
profesionālajiem
noteikumiem ir
starptautisks
mūsu darba
novērtējums, un
mēs zinām, ka
AKKA/LAA
pārvaldība šiem
noteikumiem
atbilst

Grupa
"Prāta Vētra"
2013.gadā
saņēma savu trešo
Autortiesību
bezgalības balvu

Grupa Musiqq dzied Marata Oglezneva dziesmu "Miljonārs"

Grupa "Prāta Vētra" 2013.gadā saņēma savu trešo Autortiesību bezgalības balvu

Aigars Krēsla, Rolands Ūdris un Aigars Grāvers — 2012.gada visvairāk skanējušās dziesmas "Gaiss" autori

CISAC Dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu tehniskā komisija

No 2013.gada 23. līdz 28.oktobrim notika ikgadējā Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas CISAC rīkotā dramatisko, literāro un audiovizuālo darbu tehniskā komisija.

To apmeklēja 60 dalībnieku no 26 autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, tai skaitā no dažām pēdējo gadu laikā izveidotām, jaunām filmu autoru organizācijām. Piemēram, Turcijas filmu režisori un scenāriju autori ir nodibinājuši jaunu autoru organizāciju SETEM un vēl tikai sāk cīņu par savu tiesību atzīšanu *de facto*, lai varētu kolektīvi administrēt filmu autoriem pienākošos autoratlīdzību. Lai gan normatīvajos aktos autoru mantiskās tiesības ar likumu formāli tiek atzītas, patlaban Turcijā filmu režisori un scenāriju autori autoratlīdzību nesaņem, jo visas autoru

panākt par to, ka daži no ievērojamākajiem Indijas filmu režisoriem Indijas parlamentā publiski paziņoja, ka nemaz negrib saņemt autoratlīdzību par savu filmu komerciālu izmantošanu. Tā rezultātā Indijā tuvāko gadu laikā noteikti vēl nevarēs nodibināt filmu režisoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju. Arī Latīņamerikā vēl nav nevienas audiovizuālo darbu autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, šajā reģionā notiek darbs filmu autoru biedrību dibināšanā. Šī globālā tendence ir laba ziņa AKKA/LAA pārstāvētajiem filmu autoriem. Jo vairāk pasaules valstīs darbosies filmu autoru kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, jo lielāka iespēja Latvijas filmu autoriem saņemt autoratlīdzību par savu filmu izmantošanu attiecīgajā teritorijā.

Tāpat kā
pirms gada,
arī šoreiz
liela
uzmanība
tika veltīta
visām datu
bāzēm

ierakstīšanu e–grāmatās, cietajos diskos, planšetdatoros, viedtālrunos. Polijas filmu autoru organizācijas ZAPA pārstāve Anna Karolicka uzstājās ar savu pētījumu par to, kā dažādās pasaules valstīs tiek vai netiek administrētas reklāmu un mūzikas videoklipu režisoru, scenāriju autoru un operatoru tiesības. Izraēlas autoru

organizācijas TALI izpilddirektors Avi Šemešs stāstīja par negatīvo pieredzi ar Izraēlas konkurences tiesības uzraugošo organizāciju, kuras darbību rezultātā ir apdraudēta TALI turpmākā pastāvēšana. CISAC dalīborganizācijas apņēmas sniegt visu nepieciešamo informāciju, lai palīdzētu TALI tikt galā ar šo situāciju. AKKA/LAA no savas puses jau pirms tam bija nosūtījusi oficiālu vēstuli TALI atbalstam. Tāpat kā

Mārtiņš Jātnieks un Sabine Berezina, izpildot Autortiesību bezgalības balvas 2013 debijas dziesmu "Balle Baložos"

Latīņ-amerikā
daudz
pūļu tiek
veltīts, lai
izveidotu
filmu
autoru
organizā-
cijas

mantiskās tiesības ar līgumu tiek nodotas filmu studijām un producentiem. Līdzīga situācija ir pēc iedzīvotāju skaita otrā lielākajā valstī pasaulē – Indijā. Tur tiek veidota jauna audiovizuālo darbu scenāriju autoru organizācija SCRIIPT. Lai ietekmētu likumdevēju sev vēlamajā virzienā un stimulētu deputātus rīkoties atbilstoši lobētāju – filmu producentu interesēm, Indijas bagātākās filmu studijas spēja

Francijas autoru organizācijas SADC pārstāve Debora Abramoviča dalījās savas organizācijas pieredzē (FRAME projekts), licencējot audiovizuālo darbu izmantošanu vienoti 15 Eiropas valstu teritorijā. Nīderlandes autoru organizācijas LIRA pārstāve Hāneke Fershīra stāstīja par digitālā vidē veiktas privātās kopēšanas administrēšanu savā valstī, tai skaitā par literāru darbu

pirms gada, arī šoreiz liela uzmanība tika veltīta visām datu bāzēm (IDA, ISAN, IPI, ISNI, AVSIS, ISTC) un CISAC standartiem atbilstošajiem informācijas apmaiņas formātiem – CDF–DR, CDF–AV, *Common Enquiry List Format*, kuri savā praksē ir jāievieš visām CISAC dalīborganizācijām. □

Ance Krastiņa,
AKKA/LAA Audiovizuālo darbu nodaļas un
Raidorganizāciju nodaļas vadītāja

Publiskais patapinājums 2013.gadā Latvijā un pasaulē

Lasot šīs rindas, autori droši vien jau būs saņēmuši viņiem pienākošos publiskā patapinājuma atlīdzību par 2012. gadu. Kāds lielāku, cits – mazāku, bet vairums aptuveni tādu pašu kā pāris iepriekšējos gados, kas izskaidrojams ar to, ka atlīdzības summa būtiski nav palielinājusies pēc krituma 2009.gadā.

Par sadales tehnisko pusi vēstīsim nākamajā AKKA/LAA ziņu numurā. Iedvesmojošais jaunums – Ministru kabinets ir atbalstījis Kultūras ministrijas ierosinājumu atpakaļ palielināt patapinājuma atlīdzības procentuālo likmi. Pēc pēdējām ziņām finansējums publiskā patapinājuma atlīdzības izmaksai par 2013.gadā veikto patapinājumu atbilstoši galīgajā lasījumā Saeimā pieņemtajam likumam “Par valsts budžetu 2014.gadam” ir paredzēts Ls 214 105. Pagaidām – tās svešzemju aktualitātes, kas šā gada 26.–28.septembrī izskanēja 10.Starptautiskajā publiskā patapinājuma konferencē Dublinā. Ir jau ierasts, ka viens no apspriestākajiem tematiem šāda veida tikšanos laikā ir e–grāmatu patapinājums. Lai gan pētījumi liecina, ka papīra grāmatas joprojām dominē (piemēram, 2012.gadā Norvēģijā no visiem medijiem 25% iedzīvotāju izvēlējās papīra

grāmatas, kamēr e–grāmatas – tikai 1%), ar katru gadu elektroniskā formātā pieejamā lasāmviela kļūst aizvien populārāka. Tā par Dāniju ziņots, ka tur e–grāmatu patapinājums pat ir guvis lielāku lasītāju atsaucību, nekā iespēja šādas grāmatas iegādāties. Te gan uzreiz jāpiebilst, ka ne vienmēr un ne visur e–patapinājums ir pašsaprotama lieta – daudzviet joprojām diskutē, vai tas būtu iekļaujams tradicionālā patapinājuma atlīdzības shēmā. Bažas par to pirmām kārtām pauž izdevēji, kas daudzviet ir paredzējuši patapinājuma iespēju savās e–grāmatu platformās. Tas arī izskaidro šobrīd pastāvošo pieeju dažādību jautājuma risināšanā. Lielbritānijā e–grāmatu lasīšana bibliotēkās vai to vietnēs internetā par patapinājumu uzskatīta netiek, un šāds autoru darbu izmantojums tiek saskaņots ar izdevēju, kamēr Norvēģijā ar Kultūras ministrijas lēmumu e–patapinājums ir pielīdzināts analogajam. Vidusceļš ir vērojams Nīderlandē, kur pēdējo trīs gadu laikā 1000 izdoru vietējo autoru grāmatu tiek piedāvāts lasītājiem strauzmēšanas režīmā par samaksu, kas noteikta 18 eiro apmērā par 20 grāmatām. Sekojot līdzī jaunumiem patapinājuma administrēšanas jomā, allaž rodas vēlme salīdzināt Latvijas un citvalstu situācijas.

Kopš 2007.gada Somijā darbojas jauna patapinājuma administrēšanas kārtība, kuras ietvaros autori līdzīgi kā Latvijā saņem atlīdzību proporcionāli savu darbu izsniegumu skaitam bibliotēkās. 2011.gadā Somijas autori iesaistījās lobēšanas kampaņā, kuras mērķis bija panākt patapinājuma atlīdzības pieaugumu. Regulārās tikšanās ar politiķiem un izpildvaras pārstāvjiem nesa augļus un kopējā atlīdzības summa tika palielināta par 27,5%, kas skaidriskā izteiksmē 2013.gadā saniedza 3,8 miljonus eiro. Tas gan, protams, ir nieks salīdzinājumā ar patapinājuma pioniervalsti Dānijā autoriem piešķirto summu, kas ir 22 miljoni eiro. Lai uz šāda fona nerastos iespaids, ka mēs mitināmies asaru ielejā, var minēt to, ka Spānijā dažādu likumdošanas nepilnību dēļ kā publiskā patapinājuma atlīdzību no pašvaldībām (kas ir noteiktas kā vienīgās atlīdzības maksātājas) izdevās savākt vien 107 (!) eiro, Ungārijā patapinājumu administrējošā nevalstiskā organizācija sešus mēnešus bija bankrota stāvoklī, jo tai bija liegts segt administratīvos izdevumus no autoru atlīdzības summas, bet Polijā patapinājuma atlīdzības izmaksas plānots sākt ne agrāk kā 2014.gadā. Sacītais gan nenozīmē, ka Latvijas autoriem būtu jāpārstāj interesēties par savas atlīdzības likteni. □

*Reinis Norkārklis,
AKKA/LAA Publiskā patapinājuma
nodaļas vadītājs*

Semināri izglītības un kultūras darbiniekiem

Ši gada oktobri un novembri Latvijas Izpildītāju un producentu apvienība LaIPA organizēja seminārus izglītības un kultūras speciālistiem Madonā un Kuldīgā, kuros uzaicināja piedalīties arī autoru biedrību AKKA/LAA. Semināru mērķis – iepazīstināt ar abu organizāciju darbību un veicināt nozaru darbinieku izpratni par autortiesībām un blakustiesībām. Semināros LaIPA pārstāvēja valdes loceklis Kārlis Būmeisters un izpilddirektore Liena Grīna, no AKKA/LAA puses piedalījās padomes loceklis Kārlis Kazāks (Kuldīgā) un Muzikālo darbu nodaļas vadītāja Ināra Dombrovska.

Uzrunājot auditoriju, K.Būmeisters un K.Kazāks pastāstīja par autoru un izpildītāju radošo darbu, izskaidrojot katra tiesību īpašnieka – autora, izpildītāja un fonogrammas producenta atšķirīgo lomu.

LaIPA izpilddirektore L.Grīna prezentācijā iepazīstināja ar blakustiesību organizācijas darbību, tarifēm, iekasēto atlīdzību, sadali. Savukārt I.Dombrovska izskaidroja Autortiesību likumā noteikto darbu izmantošanas kārtību, licenču noteikumus muzikālo un dramatisko darbu publiskam izpildījumam un licenciātu pienākumu respektēt autoru personiskās tiesības. Semināra dalībnieku – interešu izglītības pulciņu vadītāju uzdotie jautājumi gan Madonā, gan Kuldīgā atklāja izglītības nozares speciālistu nepietiekamo zināšanu līmeni par autortiesībām. Debatēs tika izteikts arī uzaicinājums abām organizācijām izstrādāt informatīvo materiālu par autortiesībām un blakustiesībām tieši izglītības iestāžu vajadzībām. Arī mūzikas skolu pārstāvju komentāri liecināja, ka topošo izpildītājmākslinieku pedagogi neattiecinā uz

savu darbu Autortiesību likuma normas, piemēram, nošu kopēšanas aizliegumu. Rezumējot – abi semināri veicināja izglītības un kultūras nozaru speciālistu izpratni par autortiesībām. Tomēr divu novādu speciālistu informēšana ir tikai vienreizējs pasākums, kas nenodrošina zināšanas visiem interešu izglītības nozarē strādājošajiem. Tāpēc jautājums par pulciņu vadītāju centralizētu autortiesību zināšanu apguvi būtu aktualizējams atbildīgajā institūcijā – Izglītības un zinātnes ministrijā. Un, raugoties perspektīvā, – tieši skolā, iekļaujot vispārīgizglītojošo mācību priekšmetu programmās arī autortiesību tēmas, mēs iegūtu intelektuālā īpašuma jautājumus izprotošu un izglītotu sabiedrību. □

*Ināra Dombrovska,
AKKA/LAA Muzikālo darbu nodaļas vadītāja*

Tikšanās ar tulkotājiem

Šoruden pēc Latvijas Rakstnieku savienības tulkotāju sekcijas vadītājas Mudītes Treimanies laipna uzaicinājuma piedalījās tulkotāju ikmēneša sanāksmē, lai pastāstītu par AKKA/LAA darbību un atbildētu uz jautājumiem. Tikšanās noritēja Rakstnieku savienības telpās Lāčplēša ielā omulīgā atmosfērā. Tā kā lielākā daļa tulkotāju ir arī AKKA/LAA pārstāvēti autori, sastapos ar patiesu ieinteresētību par mūsu ikdienas darbu.

Šogad AKKA/LAA var svinēt savas pastāvēšanas 20.gadadienu, un bija interesanti kopīgi atskatīties uz aizgājušo laiku un pārrunāt mūsu darbības attīstību – kā mainījies pārstāvības apjoms, administrējamās jomas, noslēgto līgumu nosacījumi, darbu izmantotāju sastāvs. Kopīgi konstatējām, ka lielai autoru daļai līgumi slēgti pirms vairākiem gadiem, tajos AKKA/LAA uzticēts administrēt tikai vienu jomu – publisko izpildījumu. AKKA/LAA citā, vispārējā līgumā autors var uzticēt administrēšanai vairākas darbu izmantojuma jomas – literāro darbu autoriem aktuālas varētu būt atkārtota publicēšana, darbu publiskais izpildījums, raidīšana ēterā, reproducēšana un darba izmantojums internetā. Ja autors ar savu līgumu ir uzticējis administrēt tikai kādu atsevišķu sava darba izmantojuma jomu, tad par pārējiem izmantojumiem AKKA/LAA konkrētajam autoram autoratlīdzību neiekasē. Tāpēc visiem autoriem ieteicams pārlūkot savus noslēgtos līgumus un, iespējams, papildināt tos ar tiem izmantojuma veidiem, kuru administrēšanu līdz šim neesat mums uzticējuši. Informēju autorus, ka nereti, ja konstatējam, ka autora darbs tiek izmantots kādā no jomām, kas nav uzticēta mums administrēt, saviem autoriem rakstām vēstules ar piedāvājumu – ja autors to vēlas – attiecīgo jomu administrēšanu uzticēt AKKA/LAA. Tā noteikti daudzi literāro darbu autori atceras, ka rakstijām viņiem vēstules ar informāciju par interneta tiesību administrēšanas uzticēšanu, jo bijām saņēmuši pieteikumu no Latviešu valodas aģentūras par materiālu ievietošanu internetā. Dažreiz rodas pārpratumi ar autoriem, kuri ir aizpildījuši pieteikumu par publiskā patapinājuma atlīdzības saņemšanu, bet nav

slēguši līgumu ar AKKA/LAA par savu mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu. Autori nereti domā, ka ir AKKA/LAA pārstāvēti autori, jo saņem iekasēto atlīdzību no AKKA/LAA. Atgādinu – ja esat aizpildījuši tikai publiskā patapinājuma pieteikumu, bet neesat slēguši līgumu par mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu, tad vienīgā nauda, ko no AKKA/LAA saņemsiet, būs par publisko patapinājumu, bet neiekasēsiet atlīdzību par to, ka autoru darbs tiek izmantots, piemēram, radio un televīzijā, lasīts sarīkojumos. Saistībā ar darbu publicēšanu vēlos vēlreiz atgādināt – AKKA/LAA strādā tikai ar atkārtotām publikācijām. Pirmo līgumu par jaunā darba izdošanu autors ar savu izdevēju slēdz pats, AKKA/LAA darba publicēšanas procesā nav iesaistīta, un autora un izdevēja savstarpēji noslēgtajā līgumā paredzētā atlīdzība netiek maksāta caur AKKA/LAA. Liela uzmanība mūsu sarunā tika pievērsta autoru pašu slēgtajiem līgumiem ar savu izdevēju un vairākkārt tika uzsvērts arī iepriekšējās “AKKA/LAA Ziņās” rakstītais – īpaši svarīgi ir uzmanīgi iepazīties ar visiem līguma noteikumiem un saprast, ko ar tā parakstīšanu autors izdevējam uztic. Tulkotāji atklāti atzina, ka nereti līgumi tiek parakstīti vienā eksemplārā, un autors nemaz neatceras, kādi noteikumi tajā bija iekļauti. Savulaik, 90.–tajos gados slēgtos līgumus autori varētu būt pat jau izmetuši ārā, jo tolaik līgumi galvenokārt tika slēgti tikai par konkrēto darbu konkrētajā izdevniecībā un

nekādas citas tiesības izdevējam netika nodotas – norunātā summa ir saņemta un par pārējo autors vairs neaizdomājas. Šādā situācijā, iespējams, arī nav tik būtiski, ka līgums vairs nav saglabājies. Taču, ja ar līgumu autors atdod visas vai daļu sava darba turpmākās izmantošanas tiesību izdevējam, tad ir nozīmīgi, lai līgums būtu divos eksemplāros, pa vienam pie katras no pusēm. Un svarīgi, lai

autors pats šo situāciju apzinātos un saprastu. Sevišķi pēdējos gados izdevēji, kuri jau ir “uzaudzējuši muskuļus”, arvien biežāk savos līgumos patur ekskluzīvas tiesības uz visiem turpmākajiem darba izmantošanas veidiem. Šāds autora noslēgtais līgums var nonākt pretrunā ar līgumu, ko autors noslēdzis ar AKKA/LAA un ar kuru uzticējis mums administrēt savu darbu turpmākās publicēšanas tiesības. Jo – ja AKKA/LAA

saņems pieteikumu kāda darba izdošanai no cita izdevēja un autors būs uzticējis mums administrēt savu darbu publicēšanas tiesības, mēs izsniegsim licenci šim – citam izdevējam darbu izdot un iekasēsīm autoram pienākošos autoratlīdzību. Jāsaprot, ka Latvijas lasītāju tirgus ir pārāk mazs, lai izdevēji varētu atļauties šādi riskēt un iespējams vienlaicīgi izdot vienu un to pašu darbu. Tāpēc aicinām darbu autorus pārskatīt savus noslēgtos līgumus un informēt AKKA/LAA par to saturu – it sevišķi, ja savu darbu publicēšanas tiesības esat nodevuši AKKA/LAA. Lai abi šie līgumi nenonāktu pretrunā, iespējams, ir jāpārtrauc mūsu līgums sadaļā par darbu publicēšanas administrēšanu. Sarunās konstatējām, ka attīstoties tehnoloģijām, izdevēji pēdējos gados savos līgumos sākuši iekļaut arī interneta tiesības, tāpēc jo rūpīgi ir jāpārdomā, vai šo jomu uzticat administrēt AKKA/LAA, jo var veidoties līdzīga situācija, kā iepriekš aprakstīts saistībā ar darbu publicēšanu. Pārrunājām arī būtisko atšķirību starp kāda autora individuālu aģentu un AKKA/LAA, kas ir mantisko tiesību kolektīvā pārvaldītāja, kura katru autoru individuāli neinformē par katru izsniegto licenci un katru izmantoto darbu, bet reizi gadā autoriem sūta paziņojumu par izmaksātajām autoratlīdzībām, no kuriem autori var gūt kopēju priekšstatu par savu darbu izmantojumu.

Tikšanās laikā informēju sarunas dalībniekus, ka AKKA/LAA uzsākusi ļoti aktīvu saziņu ar saviem autoriem, izmantojot jauno tehnoloģiju radītās iespējas un ik mēnesi autoriem elektroniski sūtot informāciju par aktualitātēm mūsu darbā. Tāpēc visus autorus, bet – jo sevišķi tos, kuri slēguši savus līgumus ar mums agrāk, aicinām mums paziņot, ja ir mainījusies adrese, uzvārds, kā arī atsūtīt savu e–pastu adreses, lai varam tās iekļaut kopējā ikmēneša jaunumu saņēmēju sarakstā. Daļa vakara sarunas tika veltīta arī sāpīgajam publiskā patapinājuma summas samazinājuma jautājumam, par ko varēja lasīt jau iepriekšējā “AKKA/LAA Ziņu” izdevumā. Par aktualitātēm šajā jomā – Publiskā patapinājuma nodaļas vadītāja Reiņa Norkārklis rakstā. □

*Sandra Millere,
AKKA/LAA Literāro un dramatisko darbu
nodaļas vadītāja*

Par autora tiesībām saņemt atbildību par darbu kopēšanu

Šobrīd situācija Latvijā ar reprogrāfisko reproducēšanu jeb kopēšanu ar kopējamajiem aparātiem ir gaužām bēdīga, jo atbildību par darbu reprogrāfisko reproducēšanu nesāņem nevienš. Autortiesību likumā ir noteikts, ka autori un izdevēji ir tiesīgi saņemt taisnīgu atbildību par reprogrāfisko reproducēšanu un atbildību maksā personas, kuru valdījumā vai lietošanā ir reprogrāfiskai reproducēšanai paredzētās iekārtas un kuras nodrošina šādas reproducēšanas pieejamību fiziskajām personām par maksu vai bez tās. Tomēr nav nevienas mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, kura būtu saņēmusi Kultūras ministrijas atļauju iekasēt un sadalīt atbildību autoriem un izdevējiem.

AKKA/LAA līdz 2006.gadam aktīvi līdzdarbojās, lai panāktu šīs atbildības maksāšanu autoriem, bet Preses izdevēju asociācijas iebildumu dēļ toreizējās Kultūras ministres H.Demakovas valsts budžetā rezervētā atbildība nenonāca pie tiesību īpašniekiem, jo tieši šī asociācija iebilda pret atbildības sadales attiecībām starp preses izdevumu un grāmatu kopēšanu. Līdz 2007.gadam Autortiesību likumā bija noteikts, ka atbildību par reprogrāfisko reproducēšanu maksā šo iekārtu izgatavotāji un personas, kuras šīs iekārtas ievie Latvijā, tad tika pieņemti Autortiesību likuma grozījumi, kuri tagad nosaka, ka atbildību maksā personas, kuru valdījumā ir kopēšanas iekārtas un kuras veic kopēšanas pakalpojumus ar vai bez maksas. AKKA/LAA vairākas reizes rakstveidā norādīja, ka grozījumos paredzētās vienošanās

mehānisms nespēs praksē darboties, jo ir saistīts ar sarežģītu, dārgu un darbietilpīgu administrēšanu. Pēc 2006.gada AKKA/LAA neturpināja sarunas par reprogrāfiskās reproducēšanas organizācijas izveidi, jo uzskatīja, ka saskaņā ar Autortiesību likuma grozījumiem šo tiesību realizēšana kļuvusi faktiski neiespējama. Tagad Latvija nepilda savas starptautiskās saistības, proti, netiek ieviesta Eiropas Savienības direktīva Nr.2001/29 par dažādu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā. Saskaņā ar šīs direktīvas 5.panta otrās daļas a) punktu dalībvalstis var paredzēt reprogrāfiskās reproducēšanas tiesības aprobežojumus ar noteikumu, ka tiesību subjekti saņem taisnīgu atbildību. Direktīvas nosacījums paredz to, ka valstij, kura aprobežo autoru ekskluzīvo reproducēšanas tiesību, ir pienākums nodrošināt, lai tiesību īpašnieki šo atbildību patiešām saņem. Pie šādiem nosacījumiem valstij jānodrošina autoriem un izdevējiem nevis tikai iespēja vienoties par atbildības saņemšanu, bet gan tas, lai autori to fiziski patiešām saņemtu. Nav skaidri paredzēts mehānisms, kas nodrošinātu vienošanās panākšanu starp tiesību īpašniekiem un atbildības maksātājiem, jo, pirmkārt, nav reāli iedomājams, kā neskaitāmi tiesību īpašnieki var vienoties par atbildības samaksu ar neskaitāmām personām, kuru valdījumā ir reprogrāfiskai reproducēšanai paredzētās iekārtas. Otrkārt – nav paredzēts mehānisms jautājuma risināšanai, ja maksātāji un tiesību īpašnieki savā starpā nespēj vienoties par atbildības samaksu.

Tā kā nav organizācijas, kura administrē reprogrāfiskās reproducēšanas atbildību, 2008. un 2009.gada valsts budžetā tai netiek paredzēts finansējums. Līdz ar to vienošanās termiņš tika pagarināts līdz 2009. gada 31. decembrim, tomēr līdz pat šim brīdim vienošanās nav panākta. 2010.gada 14.aprīlī tika izdots Ministru kabineta rīkojums Nr.209 "Par aktualitāti zaudējušajiem attīstības plānošanas dokumentiem un Ministru kabineta rīkojumiem", ar kuru cita starpā atzīts par spēku zaudējušu Ministru kabineta 2006.gada 31.maija rīkojums Nr.399 "Par Konceptiju par reprogrāfisko reproducēšanu" (Latvijas Vēstnesis, 2006. 86.nr.) Acīmredzot likumdevējs neuzskata par aktuālu situāciju, kurā jau kopš 2001.gada – t.i., jau divpadsmit gadus (!!!) – tiek

pārkāpti ne tikai starptautiskie līgumi un direktīvas, bet arī Latvijas Republikas Satversme, nenodrošinot autoriem pienākošos taisnīgo atbildību par viņu darbu reprogrāfisko reproducēšanu. Šoruden piedaloties konferencē Viļņā, secināju, ka vairumā valstu, kurās pastāv reprogrāfiskās reproducēšanas organizācijas, atbildība tiek iekasēta līdzīgi, kā tas ir ar tukšo datu nesēju atbildību Latvijā, kā arī slēdzot tiešos līgumus ar izglītības ministrijām un pašvaldības iestādēm attiecīgajā valstī, jo tieši izglītības iestādes un publiskās pārvaldes iestādes ir lielākie kopētāji. Piemēram, Norvēģijā 2012.gadā tika iekasēti 36,5 miljoni eiro, no tiem – 17,7 miljoni eiro no skolām, 11,4 miljoni eiro no universitātēm un koledžām, un pārējie – no valsts pārvaldes, baznīcām, privāta biznesa un citām iestādēm. Vācijā 2012.gadā par reprogrāfisko reproducēšanu tika iekasēti 70,15 miljoni eiro, un lielāko daļu – 60,28 milj. veido tieši ieņēmumi no kopējamām iekārtām. Savukārt Polijā 2012.gadā tika iekasēti 2,24 miljoni eiro. Latvijā paredzama milzīga sabiedrības pretestība pret šādas atbildības ieviešanu, jo līdz šim ir kopēts viss, kam ir pieeja, turklāt nemaksājot atbildību autoriem un izdevējiem. Par to liecina arī Pierīgas skolu direktoru sanāksmē mūsu uzklaustītie iebildumi un neapmierinātība par kopēšanas ierobežošanu. Diemžēl pat izglītības darbinieki nesaprot, ka tikai un vienīgi autoram ir tiesības savu darbu vai tā daļu reprogrāfiski reproducēt vai saņemt taisnīgu atbildību, ja viņa darbu kopē kāds cits. □

Aija Ventsele,
AKKA/LAA jurista palīdzē

Autora lietas paša autora rokās: Jānis Lūsēns

Komponists Jānis Lūsēns

"Zodiac" iekaroja visu Padomju Savienību un Austrum-eiropu

Pirms 30 gadiem komponists Jānis Lūsēns radīja "Zodiac" – toreizējā Padomju Savienībā un visā Austrumeiropā vēl nebijušu muzikāli kosmisku parādību, mūziķu grupu. Šogad tā piedzīvo ļoti mūsdienīgu atgriešanos. Pats autors tikmēr raksta mūziklus, jūsmo par Bahu un kopā ar kolēģiem atver pastāvīgu mājvietu muzikālajam teātrim "Ars Nova".

Kas bija "Zodiaks" vai "Zodiac", un kā tas radās? Vai tas bija kolhoza ansamblis, kas kļuva par zvaigzni, vai arī tas bija "citplanētiētis" jau no sākta gala?

Jāsāk ar to, ka šajā ziņā varētu rasties neliels pārpratums, jo ir divi "Zodiaki", un es esmu spēlējis abos. Viens ir tas, kas beidzas ar "c" – "Zodiac", un tas ir galvenais. "Zodiac" iekaroja visu Padomju Savienību un Austrumeiropu

ar 20 miljoniem pārdotu skaņuplašu un instrumentālo mūziku. Tie bija panākumi, par kuriem lielā mērā jāpateicas skaņu režisoram Aleksandram Grīvam. Viņš panāca to, ka "Zodiac" ieguva starptautisku atzinību un salauza padomju estrādes robežas, pavēra ceļu radošām idejām. Par muzikālo vērtību grūti spriest, bet tajā brīdī mēs noteikti trāpījām desmitniekā gan ar to, ka "Zodiac" piedāvāja instrumentālo mūziku, nevis ierasto vokālo, gan arī plates vāciņš bija spilgts, un droši vien vēl daudz un dažādi apstākļi. Taču šogad "Zodiac" pirmo reizi tiek radīta kā grupa, kas spēlē dzīvā izpildījumā. Jo toreiz mēs nekoncertējām. Platēs dzirdamais lielākā vai mazākā mērā bija fikcija – skaņdarbus ierakstījām ar sintezatoriem. Lai koncertētu, mums būtu vajadzējis astoņus sintezatorus, un tas, protams, nebija iespējams. Pirmo plati mēs

pamatā ierakstījām kopā ar bundzinieku Andri Reini.

Un otrs "Zodiaks"?

Otrs "Zodiaks" tika radīts tad, kad reāli bija jāspēlē. Padomju laikā bija visādi kolhozu ansambļi, kas spēlēja koncertus, un vienam ansamblim tika dots vārds "Zodiaks" ar latvisko "–ks" galā. Tajā dziedāja Maija Lūsēna un Zigfrīds Muktupāvels, un tas bija kaut kas pavisam atšķirīgs no "Zodiac" mūzikas. Šīs divas lietas nevajag jaukt kopā, jo toreiz mēs šo nosaukumu lietojām, lai apietu dažādas cenzūras.

Atgriežoties pie "Zodiac", – jums izdevās radīt tajā laikā Eiropas mūzikas kontekstā ļoti mūsdienīgu stilu. Ietekmējāties taču arī, klausoties kādus ārzemju māksliniekus, vai ne? "Tangerine Dream", Žanu Mišelu Žāru, "Kraftwerk"?

Jā, jā, gan "Kraftwerk", gan "Tangerine Dream", gan Žāru, gan Maiku Oldfildu, visu ko. Bet "topa" grupa man vienmēr ir bijusi "Pink Floyd".

Vai lasījāt arī leģendāro britu izdevumu "Melody Maker" Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, kas tur divainā kārtā bija nonācis un bija vienīgais aktuālais izdevums par pasaules mūziku visā bijušajā Padomju Savienībā?

Jā, iespējams, taču es vairāk lasīju žurnālus par aparatūrām un tehnoloģijām, par sintezatoriem un skaņu apstrādi. Vairs gan neatceros, kas tie bija par izdevumiem. Maz ko toreiz varēja dabūt. Jāsaka paldies Lapinskim (radiotehniķis Juris Lapinskis – red.), kurš bijušajā Padomju Savienībā nodarbojās ar Rietumu mūzikas izplatīšanu lentēs un nosēdēja vēl cietumā par savām aktivitātēm.

20 miljoni eksemplāru – tas ir milzīgs apjoms. Vai mūsdienās Latvijas kontekstā vispār kas tāds ir iespējams?

Tie ir skaņuplašu firmas "Melodija" direktora Jāzepa Kambalas vārdi, piebilstot, ka šāds fenomens vēl nav pieredzēts – pa visām rūpnīcām kopumā sasniegta 20 miljonu tirāža. Es trāpīju tukšā vietā, nebija nekādas konkurences. Padomju "cietuma režīmā" pēkšņi parādās tāds "Zodiac" –

☞ turpinājums no 15.lpp protams, visiem uzreiz vajag!

Kāda mūzika šodien Latvijā autoriem būtu jāraksta, lai pārdotu savus ierakstus tik milzīgā apjomā?

Ja es to zinātu, tad es te tagad nesēdētu. Es sēdētu kaut kur Losandželosas pludmalē! (Smejas.) Tās ir smalkas psiholoģiskas lietas. Toreiz neviens par to nedomāja, mums vienkārši paveicās. Šodien droši vien ir ļoti jākalkulē un jādoma. Cilvēkiem ar mūsdienu informācijas blīvumu un tempiem – kad plati var ierakstīt un izdot vienā dienā, viss notiek citādi. Es domāju, ka tāda fenomena vairs nebūs. Kaut gan sabiedrība ilgojas pēc šādiem precedentiem, un gan jau kāds producers radīs jaunu produktu un iestāstīs, ka tas ir tas, par ko visa pasaule gribst. Un tad arī visa pasaule grib.

Ja arī autori noticēs producenta viedajiem vārdiem, tad...

Jā, jā, bet galvenais, lai patērētāji notic. Šodien ļoti būtiski mainās arī tirgus, kādā veidā cilvēki maksā par mūziku. Diska izdošana un lejupielādes – tās ir divas frontes, kas mūžam karos. Viss ir saistīts ar aktīvu koncertdarbību, lielajiem "stāriem" peļņa no pārdotajiem diskiem ir kapeikas.

Daudzi mūsdienu jaunieši nezina ne "Zodiac", ne arī citu kādreiz slavenu latviešu grupu ierakstus. Vai jums ir kāda ideja, kā tos padarīt pieejamākus mūsdienu paaudzei – piemēram, servisos "Spotify" un "iTunes"?

Ar laiku tas arī notiks, taču drīzāk caur Krieviju. Mums Latvijā šāda prakse vēl nav tik izplatīta. Ir vajadzīgi gabali, ko laist aprītē. Mums ir daži vecie remiksi, bet jauni projekti ar jaunu skanējumu – tas būtu nākamā gada darbs. Šogad mūsu "atjaunošanās" sakrita ar to, ka Liepājā mums bija pirmā "dzīvā" uzstāšanās un puika (komponista dēls Jānis Lūsēns juniors – red.) bija lejupielādējis "Daft Punk" jauno albumu. Kļuva pilnīgi skaidrs, ka mēs un "Daft Punk" ejam blakus kā divas sliedes. Ne velti arī šogad, kad koncertējām Maskavā, mūs salīdzināja.

Tas nozīmē, kas jūsu potenciālais tirgus šodien arī ir Krievija?

Nezinu. Daudz kas atkarīgs no mārketinga – no tā, kādā veidā iestāstīs, ka tas ir vajadzīgs. Skaidrs, ka mēs dosim savas kompozīcijas Krievijas didžejiem. Mūzikas izplatīšana tāpat galvenokārt notiks

ar klubu starpniecību. Piemēram, ir tāds populārs Krievijas didžejs Fomins, kurš ļoti grib sadarboties ar mums. Es uzskatu, ka Latvijā tirgus šādai mūzikai nav. Viens koncerts "Palladium", un viss.

Tomēr šogad koncertējāt festivālā "Positivus". Un, kā jau minējāt, novembrī jums bija koncerts "Palladium" koncertzālē. Vairāki Latvijas 80. gadu kulta mūziķi pēdējā laikā koncertē, aktīvi atgādina par sevi. Vai "atdzimšana" šobrīd ir modē?
Jā, bet daļa no viņiem ir iekapsulējušies, dara to pašu, ko visu laiku. Mēs ne. Protams, ka mēs izmantojam analoģu skaņu meklējumus, taču mēs nespējam uz "vintage" kā Žārs, kurš visu laiku savu kolekciju vadā pa pasauli. Tas ir forši, bet mūs tas neinteresē. Man grupā ir ļoti labi mūziķi, un mums drīzāk patīk spēlēt "dzīvajā" un baudīt kopspeles kaifu.

Kas jums šodien šķiet ievēribas cienīgs elektroniskajā mūzikā, kādas jaunās grupas?

Nekas.

Jūs paši?

Nē, nu tas viss ir tā – divas minūtes paklausies, okei, un kas tālāk? Pašlaik šajā sfērā notiek dažādu stilu kompilācijas – tas ir meklējumu process. Taču meklējumi ir saudzīgi, lai iekļautos tirgus pieprasījumā un tā tālāk. Lai pārāk nepārstiegtu. Varu minēt grupu "Air", kas spēlē ar "vintage" instrumentiem", arī to pašu "Daft Punk".

Ir mūziķi, kuri atzīst, ka brīvajā laikā neko neklausās. Vienkārši grib klusumu. Kā ir jums?
Es klausos Bahu. No rīta atver "You Tube", izvēlies kantāti, dzer kafiju – tā arī ir mūsu maize un mūsu ūdens.

Kad pats sākat komponēt?

Diska izdošana un lejupielādes – tās ir divas frontes

tembrālie meklējumi – saslēgt nepareizos reģistrus un klausīties skaņu. Interesanti, ka tieši tagad man ir viens pasūtījums no Tālivalža Dekšņa (ērgelnieks un mūzikas profesors Tālivaldis Deksnis – red.) – nākamgad jāķeras klāt.

Daudzos jūsu projektos piedalās arī Jānis Lūsēns juniors. Vai Lūsēnu dzimtā ir daudz mūziķu un vai var teikt, ka talants ir "iedzimis"?

Domāju, ka jā. Mamma viņam ir muzikāla, par savu muzikalitāti es nevaru spriest. Taču kaut kāds talants dēlam ir. Un spēja ārkārtīgi

Šogad sadarbībā ar Ģirtu Ķesteri izdots Jāņa Lūsēna mūzikas albums ar Ojāra Vācieša tekstiem "Pus Es"

Iespēja darboties dažādos žanros – tas ir labākais, kas var būt

precīzi reaģēt, klausīties, dzirdēt. Viņš labi pārvalda basģitāru un taustiņinstrumentus, tagad pats sācis arī bungas iespēlēt. "Zodiac" sastāvā viņš pamatā aranžē visus "pleibekus" un spēlē basģitāru. Bez viņa nekāda "Zodiac" šodien nebūtu. Viņš kompozīcijām piešķir mūsdienīgumu. Parasti tas notiek tā – viņš noklausās un komentē: "Tāda skaņa neder, tas nē – o, šis jā, šis derēs!" Brižam mēs cināmies, bet tas ir labi. Tikai tā jau var kaut ko izdarīt.

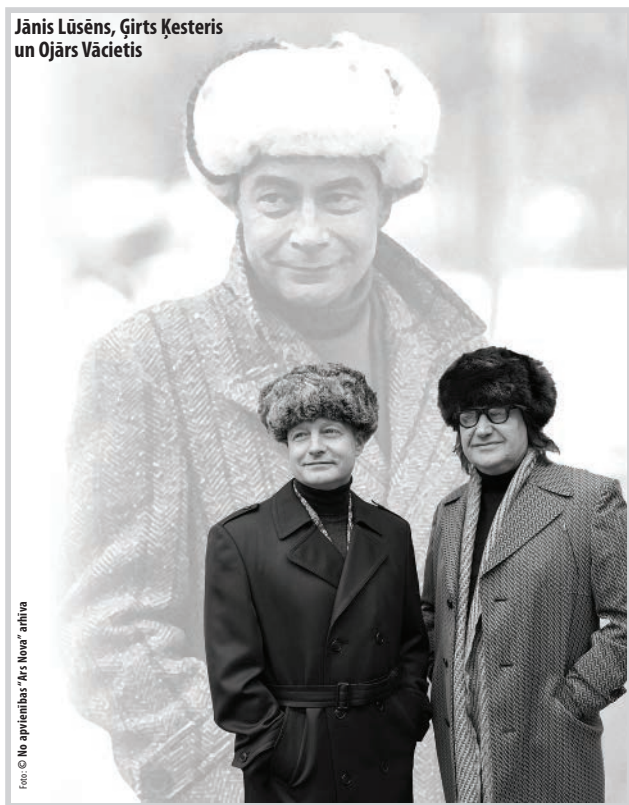
"Zodiac" un "Zodiaks", teātra mūzika, akadēmiskā – esat darbojies dažādos žanros. Kas pašam tuvāks?

Esmu rakstījis divas akadēmiskas operas – "Putnu operu" un "Leļļu operu", tur nav nekādas elektronikas. Iespēja darboties dažādos žanros – tas ir labākais, kas var būt. Kādā brīdī liekas – viss ir par traku, visa ir par daudz, bet tad atkal tu ņem un pievērsies kaut kam pilnīgi citam. Piemēram, Ojāra Vācieša projekts "PUS ES", ar ko mēs atklājam

mūzikas namu "Daile", ir blūzroka stilā.

Jūs daudz strādājat arī ar tekstu autoriem. Kāda ir sadarbība ar literātiem?

Es patiesībā gaidu, kad man pieteiksies jaunie literāti. Ar Māru Zāliti mēs esam daudz izdarījuši, bet gribētu arī kaut ko citu pamēģināt. Radīt literāri muzikālus darbus –

tur tikai ar dzejas rakstīšanu vien ir par maz. Ideālā versijā tas ir kopdarbs. Tā kā pie "Meierovica" (Jāņa Lūsēna un Māras Zālītes jaunais mūzikls "Meierovics. Teiksma par Zigfrīdu Annu Meierovicu" – red.), kam 18. novembrī būs pirmizrāde. Ļoti labi, ka šim projektam pieslēdzās režisors Gatis Šmits. Mums bija vajadzīga "trešā acs", kas izsijā un atdzīvina jau paveikto.

Komponējot jūs radāt darbu, ko pēc tam kāds cits – ne vienmēr jūs pats – izpilda. Kāda ir sajūta – palaist pasaulē darbu, kurš pēc tam sāk dzīvot savu, no jums neatkarīgu dzīvi?

Tas notiek ļoti reti, jo visu muzikālo kompozīciju izpildīšanā parasti arī es pats piedalos, atskaitot šīs divas akadēmiskās operas. Tikko man bija viens brīnišķīgs pasūtījums no diriģenta Normunda Šnē vadītā stīgu kvarteta. Ar lielām mokām, bet pašam sev par prieku, es to arī beigās izdarīju, un šis ir tas gadījums, kur es pats tiešām nespēlēju. Man patīk, kā skan. Arī "Meierovica" es beidzot pats varēju sēdēt zālē.

Man bieži ir trūcis šāda skata no malas.

Kāds ir jūsu skatījums uz autortiesībām digitālajā laikmetā? Daudzi cilvēki par spīti ierobežojumiem lejupielādē mūziku no datņu apmaiņas programmām jeb torrentiem. Ir tādi,

kas uzskata – pirātisms veicina ierakstu pārdošanas apjomu. Piekritat?

Jā, es domāju, ka nelegālās lejupielādes veicina pārdošanas apjomu. Lielajām grupām visa peļņa galvenokārt nāk no koncertiem. Un viņiem ir svarīgi, lai gabals ir populārs, lai tas visur skan. Visā tajā jūklī ieraksti ir sīknauda. Kaut gan no otras puses – varbūt arī nav grūti saprast. Varbūt jāriko kāda autoru tikšanās, kas izskaidro, cik tas ir finansiāli izdevīgi?

Jūs ikdienā pelnāt naudu ar saviem autora darbiem, vai ne?

Jā, radu darbus, spēlēju koncertus.

Vai tas mūsdienās ir ienesīgs naudas pelnīšanas veids?

Latvijā noteikti ne. Latvijā tā ir sevis izdzišana. Es uzskatu, ka strādāju ļoti daudz. Turklāt teātru mūzikas jomā ārpus konkurences ir valsts teātri. Autoriem, kas sadarbojas ar valsts teātriem, tā ir leiputrija! Man un vēl daudziem citiem ir jākapājās pašiem. Es uzskatu, ka šī situācija ir absolūti netaisna. Teātros arī būtu jāriko iepirkumu konkursi – es nāku ar savu mapīti, kāds cits nāk ar savu mapīti, un beigās darbu dabū labākais. Bet tā jau nenotiek. Tā ir milzīgi gara saruna par dotācijām un to, kā mūsdienās strādā kultūrpolitika. Es ļoti daudz braucu pa reģioniem, redzu, ko cilvēkiem vajag, ko nevajag. Reģioni ir atstāti pilnīgā novārtā. Šobrīd valsts dotācijas ir elitāras sabiedrības nodarbošanās apmaksāšana.

Un tiem, kas netiek pie valsts dotācijām, ir pašiem jārosās, jācinās?

Nu jā, protams. Ir tāda elitāra daļa, kas saņem šīs dotācijas, dzīvo un dara, ko grib. Nekādas īpašas atskaites nav jāsniedz. Mūsu teātrim

Lielajām grupām visa peļņa galvenokārt nāk no koncertiem

"Ars Nova" nav nekādu dotāciju, visu darām paši.

Kā jūs piesaistāt finansējumu?
Dzīvojam no biļešu ieņēmumiem. Mēs pierādām to, ka var strādāt ar biļešu ieņēmumiem. Un mūsu biļešu cenas ir absolūti konkurētspējīgas ar Nacionālo teātri, ar Dailes teātri – ar jebkuru

citu Latvijas teātri. Tad kāpēc tur ir investēti miljoni valsts dotāciju, bet mums nav nekā? Piemēram, mēs ar "Ars Nova" irējām telpas izrādēm Valmieras teātrī – pateicoties šim apstāklim, Valmieras teātra dabiniķiem nebija jāiet bezalgas atvaļinājumā. Sanāk, ka mēs, kuri nesaņemam dotācijas, uzturam teātri, kurš saņem dotācijas. Mēs esam kā dadzis acī ar visu šo savu darbošanos. (Smaida.)

Muzikālajam teātrim "Ars Nova" nu ir savas pastāvīgas telpas Rīgā, Kr.Barona ielā – bijušā kinoteātra "Daile" vietā, kur iepriekš savu veiksmi izmēģināja naktsklubs. Vai jums izdosies aizpildīt visu laiku ar savām izrādēm, vai arī jūs plānojat aicināt arī citus teātrus?

Jā, protams! Mums ir jāmaksā telpu īre – tāpēc šī zāle būs atvērta dažāda veida muzikāli dramatiskiem projektiem, arī teātriem, teātru viesizrādēm, dzeza koncertiem. Tur būs akustiskās klavieres, ērģeles, aparatūra, gaismas, 400 apmeklētāju vietas, vārdu sakot – Valmieras teātris Rīgā. Atšķirība tikai tāda, ka mums nebūs pastāvīgas trupas. Šī zāle atvērta jebkuram cilvēkam, kas nāk ar savu ideju un savu naudu. Protams, būs arī mākslinieciskā stratēģija, kas noteiks, kādiem projektiem dosim priekšroku.

Kas vēl bez "Ars Nova" pašlaik aizņem jūsu domas un ikdienu?

"Zodiac", projekts "PUS ES", "Meierovics" – ko tad vēl? Patiesībā būs arī foršs Ziemassvētku koncerts. Brauns, Pūce, Kalniņš un es – tādā mikslī, ka nevar saprast, kurš ir kurš, pāraranžēti krustām šķērsām. Bet tas būs mājas muzicēšanas stilā. Un šī ir tradīcija, kas, manuprāt, būtu jāatjauno un kas vispār sekmē mūzikas attīstību ikdienā. □

*Ar Jāni Lūsēnu sarunājās Signe Valtīņa
2013.gada 13.oktobrī*

Koncertprogrammas nozīme autoratlīdzības sadalē

Ikviens autors ir ieinteresēts saņemt atlīdzību par katru sava darbu publiskā izpildījuma reizi. Tāpēc autoru biedrības nemitīgi pilnveido licencēšanas, autoratlīdzības iekasēšanas un sadales procesus. Posmā no atlīdzības inkasācijas līdz tās izmaksai būtiska loma ir darbu izmantotāju iesniegtajai koncertprogrammai. Tieši tas, cik akurāti un precīzi koncerta rīkotājs būs uzskaitījis izpildītos darbus, arī noteiks, vai visi koncertā faktiski atskaņoto darbu autori saņems atlīdzību.

Autoru muzikālo, literāro un horeogrāfisko darbu izmantošanai publiskā izpildījumā AKKA/LAA izsniedz vispārējo licenci, t.i., darbu izmantotāji iegūst tiesības izmantot visus darbus no AKKA/LAA repertuāra. Savukārt darbu izmantotāju pienākums ir ne tikai maksāt autoratlīdzību, bet arī iesniegt ziņas par izpildītāju priekšnesumā izmantotajiem darbiem. Licenču līgumos precīzi norādīts, kādā formā un kādos termiņos atskaites jāiesniedz. Atskaites nav jāiesniedz tiem darbu lietotājiem, kuri mūzikas atskaņošanu veic ar radio, televīzijas u.tml. ierīču palīdzību. Šādu diferencētu atskaišu kārtību nosaka praktiski apsvērumi – neskaitāmie veikalu, frizētavu, kafējnicu

īpašnieki nemaz nevar zināt, kādi autoru darbi ietverti raidorganizāciju programmās. Secīgi izriet arī divas sadales metodes: par tā saukto *fona mūziku* iekasētās autoratlīdzības sadale tiek veikta, izmantojot raidorganizāciju iesniegtās programmas, bet *dzīvās mūzikas* sadale notiek precīzi saskaņā ar izmantotāju, koncertu rīkotāju iesniegtajām atskaitēm jeb koncertprogrammām. Autoratlīdzības sadalē koncertprogramma ir dokuments, kurā par sniegto ziņu pareizību atbild koncerta rīkotājs. AKKA/LAA veic arī koncertprogrammu ticamības uzraudzību, īstenojot vairāku veidu kontroles pasākumus: koncertu monitoringu – AKKA/LAA darbinieki apmeklē koncertus un salīdzina faktiski izpildītos darbus ar programmā

uzrādītajiem. Atsevišķos gadījumos ir konstatēts, ka koncerta rīkotāji programmās nav uzskaitījuši darbus, kuri izpildīti kā *piedevas*; programmu satura netiešu kontroli, izmantojot publikācijas presē un koncertapskatus; salīdzina autoratlīdzības sadales procesā programmu ar attiecīgā izpildītājkolektīva citām programmām. Koncertprogrammu kontroles pasākumi ir attaisnojušies, nodrošinot programmu

un Ineses Zanderes teksti, savukārt koncertā “Dievam tuvu” – Nika Marvejeva jaunākās dziesmas. AKKA/LAA pieprasīja paskaidrojumus no apšaubāmo koncertprogrammu iesniedzējiem – kultūras namu direktoriem. Izrādījās, ka direktori parakstījuši līgumam par izpildītāju uzstāšanās klāt pievienoto jau aizpildīto veidlapu “Programmas paziņojums”, pat neizlasot tās saturu un pilnībā palaužoties uz sadarbības partnera – koncertprogrammas producenta rakstīto. Tikai vairāku mēnešu ilgā sarakstē ar autoriem un izpildītājiem izdevās restaurēt koncertos faktiski izpildīto repertuāru un nodrošināt taisnīgu atlīdzības sadali.

Lai sekmētu precīzu sadali un izslēgtu

Inga Ābele
Autortiesību bezgalības balvas 2013
laureāte

*Pirmo reizi
tika
apturēta
vairāku
desmitu
programmu
sadale*

precizitāti un atklājot arī neatbilstošu programmu iesniegšanas faktus. Tieši šogad AKKA/LAA darbības laikā pirmo reizi tika apturēta vairāku desmitu programmu sadale, jo Dokumentācijas un sadales nodaļas darbinieki atklāja, ka vairāku

savstarpēji nesaistītu izpildītāju kolektīvu identisku repertuāru iesnieguši atšķirīgu koncertu rīkotāji. Pārsteidzoši bija tas, ka viena no pasaules slavenākajām melodijām – Konsuelo Velaskēzas “Besame Mucho” /Jura Millera tulkojumā ar J.Millera horeogrāfiju/ bija uzrādīta kā skanējusi un dejota vairākos Ziemassvētku koncertos, tostarp koncertā bērniem “Ziemassvētki kažīša dzirnavās”, programmā “Dievam tuvu”, arī grupas “Sīpoli” koncertā un Zigmara Liepiņa dziesmu programmā “Ķiršu lietus”. Likās apšaubāmi, ka “Besame Mucho” iedarbotos koncertos bērniem. Uzsākot preses izdevumos publiskoto koncertaīšu izpēti, aizdomas par repertuāra nepatiesumu apstiprinājās. Konstatējām, ka afišās reklamētais koncerts “Ziemassvētki kažīša dzirnavās”, kurā skanēs Valda Zilvera mūzika

līdzīgus gadījumus, kad apzināti tiek iesniegtas nepatiesas programmas, būtu izvērtējama un pārņemama ārvalstu autoru organizāciju programmu nodrošināšanas prakse. Organizācijas veiksmīgi sadarbojas ar grupu, koru, ansambļu un citu kolektīvu menedžeriem. Kolektīvu vadītāji iesniedz savas valsts autoru organizācijā ziņas par repertuāru un informē par koncerttūres datumiem vai atsevišķiem koncertiem klubos, festivālos un citos pasākumos. Savukārt autoru organizācija seko, lai tiktu saņemta atlīdzība no visām valstīm un visām koncertu norises vietām. Protams, šāds sadarbības modelis ir veidots daudzus gadu desmitus. Arī mūsu autori būs tikai ieguvēji, pamazām uzsākot šādas ārvalstu pieredzes pārņemšanu. **Tāpēc uzaicināmu autorus, kuri vienlaikus ir arī izpildītājmākslinieki, rosināt savus menedžerus līdzdarboties un informēt biedrību AKKA/LAA gan par koncertu datumiem, gan repertuāru.** □

*Ināra Dombrovskā,
AKKA/LAA Muzikālo darbu nodaļas vadītāja*

Sadalītā atlīdzība 2013.gads (janvāris — novembris)

Procesa raksturotājs	No gada sākuma
Sadalītās atlīdzības lielums pa tiesību veidiem kopā:	1 964 839,87
Publiskais izpildījums – muzikālie darbi	683 552,18
Publiskais izpildījums – horeogrāfiskie darbi	65 622,80
Radio, raidīšana – muzikālie darbi	115 182,45
Reģionālie radio, raidīšana – muzikālie darbi	14 737,81
Komercriado, raidīšana – muzikālie darbi	8 281,60
Reproducēšana – muzikālie darbi	15 382,90
Teātri, publiskais izpildījums – dramatiskie darbi	119 109,16
Reproducēšana – vizuālie darbi	8 083,00
Tālākpārdošana – vizuālie darbi	4 626,66
No ārzemju organizācijām – muzikālie darbi	21 257,01
No ārzemju organizācijām – dramatiskie darbi	14 006,24
Publiskais izpildījums – audiovizuālie darbi	29 925,65
Reproducēšana – audiovizuālie darbi	700,19
Izdevniecības – literārie darbi	19 209,28
No ārzemju organizācijām – vizuālie darbi	4 306,18
No ārzemju organizācijām – audiovizuālie darbi	10 433,66
No ārzemju organizācijām – literārie dabi	5,70
Nepieprasītā atlīdzība	24 848,51
Televīzija, raidīšana – muzikālie darbi	34 751,78
Televīzija, raidīšana – literārie darbi	820,51
Televīzija, raidīšana – horeogrāfiskie darbi	343,60
Televīzija, raidīšana – dramatiskie darbi	4 450,19
Reproducēšana – dramatiskie darbi	2 375,69
Reproducēšana – literārie darbi	274,28
Nesēja atlīdzība	13 110,42
Nesēja atlīdzība – vizuālie darbi	7 724,06
Nesēja atlīdzība – audiovizuālie darbi	4 295,23
Nesēja atlīdzība – audiovizuālie darbi, reproducēšana	960,45
Publiskais izpildījums – literārie darbi	15 860,96
Komerctelevisijas, raidīšana – muzikālie darbi	96 065,20
Radio, raidīšana – literārie darbi	27 593,76
Kabeļtelevīzija, retranslēšana – vizuālie darbi	6 869,96
Kabeļtelevīzija, retranslēšana – audiovizuālie darbi	32 491,54
Rezerves fonds	1 197,76
Internets – literārie darbi	261,81
Ārzemju organizācijām (publiskais izpildījums, raidīšana)	524 124,08
Depozītprocenti – visiem autoriem	31 997,61

Nepilnus 40% darbvieta ES rada nozares, kurās plaši tiek izmantotas intelektuālā īpašuma tiesības

Eiropas Patentu organizācijas un Iekšējā tirgus saskaņošanas biroja kopīgi veiktajā pētījumā 01.10.2013. par intelektuālā īpašuma tiesībām secināts, ka vairāk nekā 39 % no kopējās ES saimnieciskās darbības (aptuveni 4,7 triljoni eiro gadā) nodrošina nozares, kurās plaši tiek izmantotas intelektuālā īpašuma tiesības un kuras ir tiešs darbavieta avots aptuveni 26 % no visām darbavieta ES (56 miljoni darbvieta) un netiešs darba vietu

Intelektuālā īpašuma nozīmi Eiropas ekonomikā
uzsver arī EK Iekšējā tirgus un pakalpojumu
komisārs Maikls Barnjē

avots aptuveni 9 % darbavieta ES. Pētījumā norādīts, ka tajās saimnieciskajās jomās, kas balstītas vienīgi uz autortiesībām, Eiropā nodarbināti vairāk nekā 7 miljoni cilvēku, un uz autortiesībām balstīta saimnieciskā darbība rada 4,2% no ES iekšzemes kopprodukta jeb 509 miljonus eiro gadā. Ar pētījuma datiem ir iespējams iepazīties Eiropas Komisijas mājas lapas Intelektuālā īpašuma pētījumu sadaļā. □

*Reinis Briģis,
AKKA/LAA sabiedrisko attiecību speciālists*

No 2013.gada 1.oktobra AKKA/LAA tarifi, izmantotājiem izsūtāmie rēķini un cita finanšu informācija tiek uzrādīta gan latos, gan eiro. Šādi finanšu informācija tiks uzrādīta līdz 2014.gada 30.jūnijam. Pāreja no latiem uz eiro veikta saskaņā ar oficiālo kursu — viens eiro ir 0,702804 lati jeb 1,42 eiro par vienu latu. □

Melnbaltās draudzenes

Iepriekšējā "AKKA/LAA Ziņu" numurā publicēto krustvārdu miklu pareizi atminēja

Daina Aizupiete. □

Visvairāk skanējusi 2012.gada debijas dziesma "Balle Baložos" — autori Sabīne Berezina un Mārtiņš Jātņieks

Foto: © Alvars Lepiņš

Horizontāli. ⇄

3. Antikas arhitektūras ansamblis Atēnās. 6. Marka Tvena romāns "Konektikutas jeņķis karaļa ... galmā". 9. Sajūsmas, atzinības izrādīšanas veids. 10. Metāls, kas astroloģijā simbolizē Jupiteru. 13. Grafikas tehnika. 15. Mūzikas instruments. 16. Mākslā – tāds, kam raksturīgs brīvs liniju, krāsu, formu salikums. 19. Alekseja Tolstoja romāns. 22. Mākslas darbu apzīmējumi kulturoloģijā. 23. Publiskis apvainojums. 24. Latviešu gleznotājs (1893–1984), Slokas baznīcas altārgleznes autors. 26. Runātāju skaita ziņā lielākā dzīvā semitu saimes valoda. 27. Abreviātūra slimībai, kas kļuva par rokgrupas "Queen" solista Fredija Merkūrija (1946–1991) nāves cēloni. 28. Homēra laika sengrieķu dziesminieks, kas stīgu instrumentu pavadījumā improvizēja episkas dziesmas. 29. Romāna Jakubova dziesma grupas "Romiros" izpildījumā. 30. Regulārs raidījums LR3 – "Orfeja ...". 35. Itāļu vijolmeistars (1596–1684), Antonio Stradivāri skolotājs. 36. Latviešu tautasdziesma "Tautiešami ...". 40. Stīgu locīnstrumentu izgatavošanai nepieciešamie dzīvnieku izcelsmes materiāli. 41. Kāda skaņdarba svinīgs noslēgums. 43. Grafisks paņēmieni telpisku figūru attēlošanai plaknē.

Vertikāli. ⇅

1. 1946. gadā dibināts VEF kultūras nama deju kolektīvs, piedalījās XXV Vispārējās latviešu Dziesmu un XV Deju svētkos. 2. Viens no pirmajiem operu komponistiem (1567–1643) pasaules mūzikas vēsturē. 4. Pītera Stroena melnā komēdija, ar kuru Rīgā debitēja režisors Silakaktiņš. 5. Jāņa Kalniņa, Viļa Plūdoņa "Lai ligo ... dziesma". 7. Populārs latviešu dziedātājs un komponists. 8. Havaju salu iedzīvotāju dejas dziesmu un mūzikas pavadījumā. 11. Izcila latviešu gleznotāja (1939). 12. Režisors Ričarda Vāgnera operas "Tanheizers" 2013. gada jauniestudējumam Maskavas K.Staņislavskas un V.Ļemiroviča–Dančenko muzikālajā teātrī. 14. Raimonda Paula dziesma ar Jāņa Petera vārdiem "Zilais ...". 16. Marata Ogležņeva singls, ar kuru 2009. gadā popularitāti ieguva jaundibinātā grupa "Musiqq". 17. Salvadora Dalī pārstāvēts uz freidismu, intuitīvismu balstīts modernisma mākslas virziens. 18. Tāda, kas ilgstoši saglabājusi savas vērtības un kļuvusi par nozīmīgu kultūras daļu. 20. Zinātņu nozaru kopums, kas pēti Latviju, latviešus, to kultūru, vēsturi, valodu. 21. Jauna luga Dailes teātra 94. sezonā. 24. Nesaudzīgs (par kritiku). 25. Kinogalerija Rīgā "K. ...". 31. Vārds vienam no Skulmju dinastijas locekļiem. 32. Latviešu etnogrāfiskā grupa Kurzemes rietumos. 33. Leģendārs latviešu mūziķis (1961–2013). 34. "Prāta Vētras" dziesma " ... mājas manā azotē". 37. Ievērojama dziedātāja, kuru Liepājas teātrī attēlo Agnese Jēkabsons. 38. Duets, šļāgerpaujas laureāti Harijs ... un Sanda Zapacka. 39. Jauns Igo un Valta Pūces koncertuzvedums. 42. Armanda Pučes 2011. gadā iznākušās grāmatas varoņa iesauka.

Iepriekšējā bijetena "AKKA/LAA Ziņas Nr.37" krustvārdu miklas atminējums

Horizontāli. ⇄

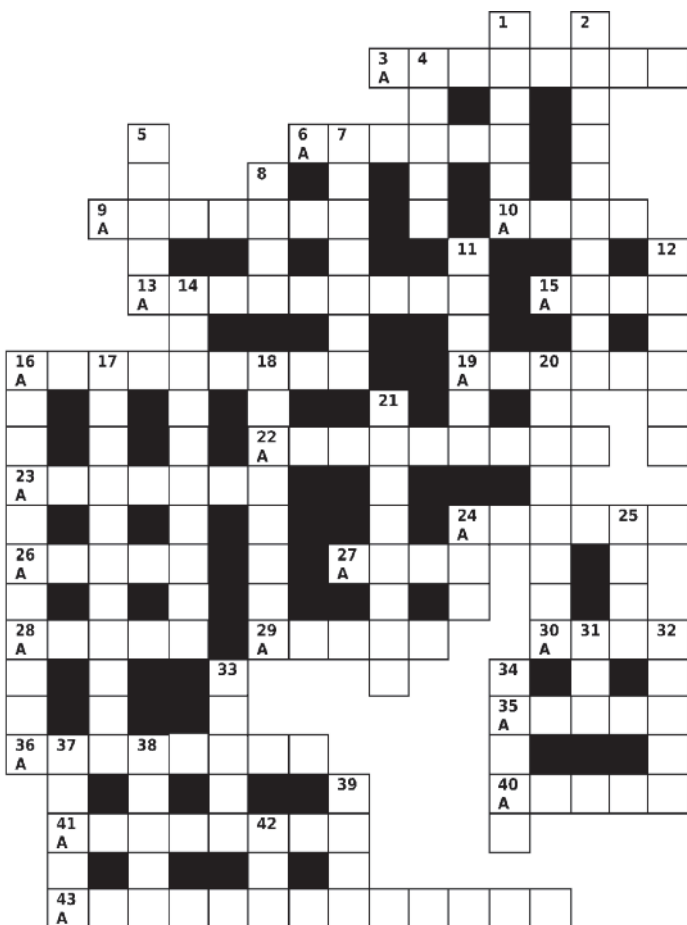
1. Apeinis. 4. Ābelīte. 10. Nāra. 11. Leen. 12. Šansoni. 13. Smalta. 14. Neists. 15. Rietuma. 16. Jambis. 18. Sūbēt. 20. Knosa. 22. Stēla. 23. Skečs. 25. Bandana. 27. Dansa. 28. Cauka. 29. Kallasa. 31. Rēzija. 33. Rienci. 35. Skaisti. 38. Vivo. 39. Asēt. 40. Angažēt. 48. Ārsts. 42. Avots.

Vertikāli. ⇅

1. Annusi. 2. Errsa. 3. Izašars. 5. Bijīnas. 6. Īdens. 7. Etnoss. 8. Lantern. 9. Grodums. 17. Melis. 19. Bukša. 20. Kjava. 21. Ainas. 22. Sidorova. 24. Statists. 26. Delfi. 29. Kastās. 30. Arieta. 32. Igors. 34. Erato. 36. Argo. 37. Sēžu.

Pareizā atbilde: "A" burtu skaits miklā – 29

Atrisinātāajā krustvārdu miklā, saskaitiet "T" burtus un skaitli ierakstiet kvadrātā. Aizpildītu atbildes kuponu līdz 2014. gada 20. janvārim atsūtiet uz AKKA/LAA: A. Čaka 97, Rīga, LV-1011 ar norādi "Krustvārdu mikla". Kuponi, kuros būs norādīts pareizs "T" burtu skaits, piedalīsies izlozē, kur trīs no sūtītajiem saņems balvu – vērtīgu grāmatu.

Jura Sosnovska krustvārdu mikla

Pateicamies visiem, kas iesaistījās miklas minēšanā, un vēlām veiksmi turpmāk!

Atbildes kupons

Vārds:

Uzvārds:

Tālrunis:

"T" burtu skaits: